

Læringsmiljøsentret
Nasjonalt senter for læringsmiljø
og atferdsforskning

Universitetet i Stavanger

Årsrapport 2018

Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning

Innholdsfortegnelse

o

Introduksjon til virksomheten	4
<i>Visjon</i>	4
<i>Mål</i>	4
1 Kommunikasjon.....	6
1.1 <i>Nettsted</i>	6
1.2 <i>Blogg</i>	7
1.3 <i>Twitter</i>	7
1.4 <i>Facebook</i>	7
1.5 <i>Instagram</i>	8
1.6 <i>M-Brain – medieovervåkning</i>	8
1.7 <i>Formidlingsaktivitet</i>	9
Filmproduksjon	9
1.8 <i>Oppsummering av resultater</i>	12
2 Kompetanse- og kvalitetsutvikling	12
2.1 <i>Spesifiserte oppdrag</i>	13
2.1.2 <i>Partnerskap mot mobbing</i>	13
2.1.5 <i>Deltakelse og bidrag i gruppe vedrørende utvikling av organisasjonsbaserte nettkurs</i>	13
2.1.6 <i>Læringsmiljøprosjektet – barnehage</i>	14
2.1.7 <i>Læringsmiljøprosjektet – skole</i>	17
2.1.8 <i>Læringsmiljøprosjektet – skole, forprosjekt pulje 4</i>	19
2.1.9 <i>Inkluderende barnehage- og skolemiljø, samlingsbasert tilbud</i>	19
2.1.10 <i>Implementering av ny rammeplan for barnehager</i>	20
2.1.11 <i>Kompetanse for mangfold</i>	21
2.2 <i>Senterinitiert aktivitet</i>	22
2.2.2 <i>Autoritative voksne for gode læringsmiljø - Være sammen</i>	22
2.2.3 <i>VI i Sola (Varig innsats for verdighet og inkludering)</i>	23
2.2.4 <i>Tiltak i skolemiljø saker - ekspertgruppe</i>	25
2.2.5 <i>Evaluering av ordning uten karakterer i orden og atferd i videregående skole</i>	26
2.3 <i>Eksterne henvendelser 2018</i>	26
3 Forskning og utviklingsprosjekt.....	27
3.1 <i>Stigma – skolens problemløsning av mobbesaker</i>	27
3.2 <i>Classroom Interaction for Enhanced Student Learning (CIESL), Klasseledelse – kunnskap til praksis</i>	27
3.3 <i>Agderprosjektet</i>	29
3.4 <i>Filiorum</i>	31
3.4 <i>Lekbasert læring</i>	33
3.5 <i>Programområdet «Læringsmiljø og psykisk helse»</i>	35

3.5.1	Se videre.....	35
3.5.2	Etter mobbing	36
3.5.3	ROBUST	37
3.6	<i>Annen pågående forskning</i>	37
3.6.1	Forskning på tiltak for flyktninger i videregående skole	37
3.6.2	Lærere og skolelederes opplevelse av self- and collective efficacy.....	38
3.6.3	Inkluderingsprosesser blant innvandrelever	39
3.6.4	Inkluderingsprosesser.....	40
3.6.5	Inkluderingsprosesser.....	41
3.6.6	Et lag rundt eleven - økt helsesøsterressurs i systemrettet og strukturert samhandling med skole	41
3.6.7	Videobased Improvement for Teachers (VITE) - PILOT	42
4	Undervisning og veiledning	44
4.1	<i>Masteremne</i>	44
4.2	<i>Praksislæreremne</i>	44
4.3	<i>Prevention and intervention of bullying in learning environments</i>	45
4.4	<i>Barnehagelærerutdanningen – Bachelornivå</i>	46
4.5	<i>Veiledning av systemrettet arbeid i barnehage</i>	46
4.6	Skolemiljø og ledelse	47
4.7	Supervisor Qualification Programme	48
5	Administrasjon og organisasjonsutvikling	49
5.1	<i>Organisasjon og ledelse</i>	49
5.1.1	Organisasjonsmodell	49
5.2	<i>Ansatte per 31.12.2018</i>	50
5.2.1	Fast ansatte	50
5.2.2	Vikarer, midlertidig ansatte og timelærere m.m.	51
5.2.3	Stipendiater.....	51
5.2.5	Professor II / Førsteamanuensis II.....	52
5.3	<i>Senterråd</i>	52
5.3.1	Senterrådets sammensetning.....	52
5.4	<i>HMS</i>	53
6	Årsregnskap 2018	53
6.1	<i>Basis – grunnbevilgning fra KD (UiS-styret)</i>	53
6.2	<i>Prosjekter med ekstern finansiering</i>	56
7	Publikasjoner og formidling	57
	Doktorgradsavhandling	57
	Vitenskapelige artikler	57
	Bøker	58
	Del av bok	59
	Rapporter	60
	Fagartikler og populærvitenskapelige artikler.....	61
	Vitenskapelige foredrag.....	62

Faglige foredrag	65
Populærvitenskapelige foredrag	75
Posters.....	75
Kronikker	76
Intervjuer	76
Brosjyrer	79
Produkt.....	79

Introduksjon til virksomheten

Frem til og med 2017 fikk senteret deler av sine oppdrag og medfølgende finansiering fra Utdanningsdirektoratet. Fra og med januar 2018 ble senteret i sin helhet overført UiS. Direktoratets bidrag til vår basisfinansiering er nå videreført inn i UiS sin basistildeling til senteret.

I tillegg til basistildelingen har senteret finansiering gjennom oppdragsvirksomhet fra Utdanningsdirektoratet, midler fra forskningsprosjekter, og gjennom partnerskapsavtaler med fylker, kommuner, samt barnehager og skoler. Senteret har også ekstern inntjening ved tilbud av diverse videreutdanninger, samt forskningsprosjekter.

Senteret er et forskningssenter, et senter som driver utdanning og et senter som driver utadrettet virksomhet. Vi har høye ambisjoner for vår forskning, og legger stor vekt på å optimalisere utbyttet av ressursene dedikert til forskning.

Når det gjelder vår utadrettede virksomhet, ser vi en økende etterspørsel etter kompetanseheving som inneholder studiepoenggivende moduler. Dette gir en glidende overgang til vår utdanningsvirksomhet.

Senteret er opptatt av å balansere utviklingen innen våre tre virksomhetsområder:

- oppdragsvirksomhet av ulik art rettet mot praksisfeltet
- forskning og utviklingsarbeid
- undervisning som både gis inn i fakultetets bestående programmer, og senterets egeninitierte videre- og etterutdanninger

Senteret har to avdelinger, en i Porsgrunn og en i Stavanger, noe som blant annet har gitt oss følgende fordeler i året som har gått:

- Vi har tett samarbeid med flere UH-institusjoner
- Vi har kontakt med flere fylkesmenn, og dermed nærmere på prosessene i både REKOM og DEKOM i de to regionene
- Vi har større geografisk nærhet til våre ulike målgrupper
- Vi har en større spredning av senterets samlede kompetanse

Visjon

Senteret skal være en nasjonal drivkraft for å fremme trygge og gode læringsmiljø i barnehage og skole.

Mål

1. Å styrke forskning, nyskappings- og utviklingsarbeid innen tidsaktuell tematikk innenfor senterets ansvarsområder.
2. Å styrke samarbeidet med UH-sektoren for å realisere nasjonale satsinger.
3. Å bidra aktivt med våre tematiske områder i lærerutdanningene.

4. Å videreutvikle den praksisnære virksomheten med systematisk bruk av erfarings- og forskningsbasert kunnskap og gjennomgående reflekterte evalueringer.
5. Å videreutvikle formidling, slik at form og innhold er mer tydelig, tilgjengelig og tilpasset for senterets målgrupper, samt relevante aktører nasjonalt og internasjonalt.

1 Kommunikasjon

1.1 Nettsted

I november 2018 ble www.læringsmiljøsenderet.no relansert med nytt design, med separate forsider for skole, barnehage, forskning og prosjekt etter mal fra UiS' nettsted. Alt innhold ble vurdert på nytt før flytting, og en del nye tekster ble skrevet. Den engelskspråklige delen av nettstedet ble omstrukturert og fikk mange nye tekster. Dessverre har tredelingen av nettstedet ikke fungert optimalt, verken for oss eller for UiS. UiS er derfor i gang med et arbeid for å lage nye nettsteder.

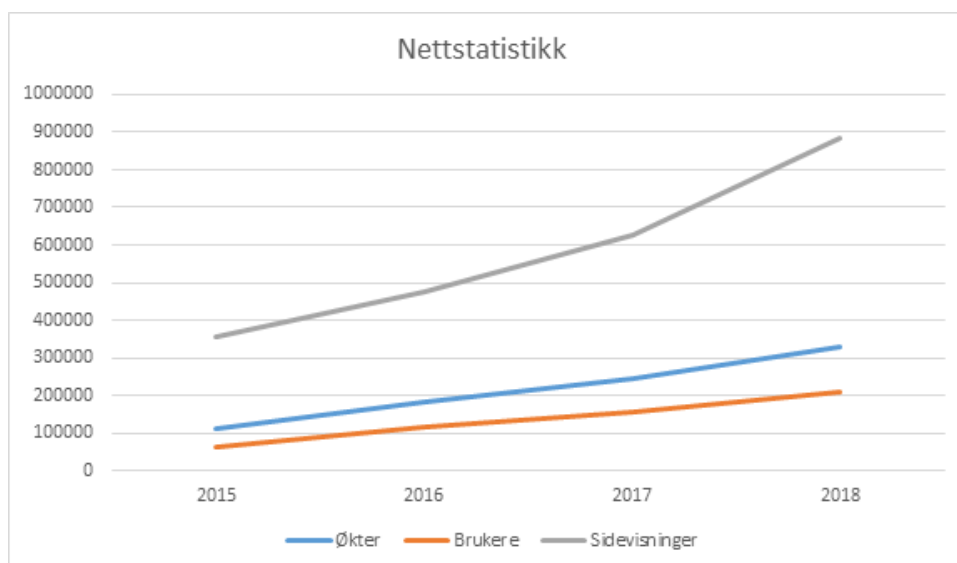

Figur 1.1. Nettstedet Læringsmiljøsenderet.no fikk nytt design og tre nye forsider. Dette er forsiden for Skole.

På nettsidene presenteres egen forskning, fagartikler og aktiviteter/ressurser som er nyttige for barnehager og skoler i Norge. Innhold som er av internasjonal interesse oversettes til engelsk og publiseres på senteret engelske nettsted. Våre forskningsresultater presenteres også på www.forskning.no eller via media.

I 2018 hadde senteret 44 nyhetsartikler, som er like mange som året før. På de engelske sidene ble det publisert 3 nyhetssaker, som er 5 mindre enn året før, men i tillegg er det publisert 11 fagartikler på de engelske sidene.

Nettstedet hadde totalt 330 543 økter og 208 301 brukere. Dette er økning på 33 prosent i antall økter og 35 prosent i antall brukere fra 2017. Da var antall økter 245 702 og brukere 156 456.

Figur 1.2 Nettstatistikk for Læringsmiljøsenderet.no 2015-2018

Senteret bruker blogg, Facebook, Instagram og Twitter for å aktualisere fagstoff og lede målgrupper inn på senterets nettsted.

1.2 Blogg

Læringsmiljøbloggen, hvor det skrives om aktuelle problemstillinger, samt om nasjonal og internasjonal forskning innen læringsmiljø i skole og barnehage, har i 2018 hatt 13 poster, mot 15 i 2017.

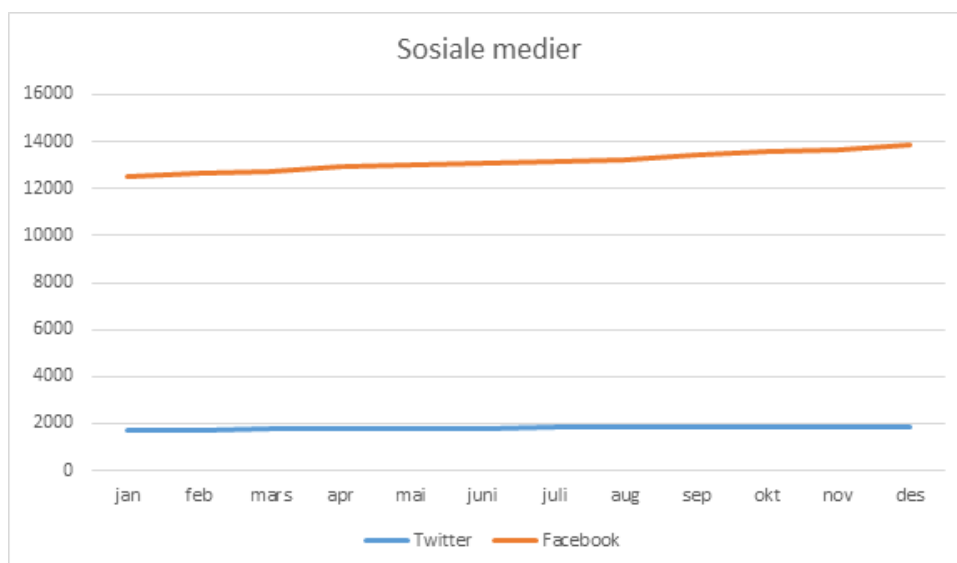
Bloggen har hatt 20 514 sidevisninger i 2018. Det er en nedgang på 27 prosent fra året før. Det mest leste innlegget hadde 3 858 sidevisninger.

1.3 Twitter

Ved årsskiftet hadde senteret 1 873 følgere på Twitter, som er en økning på 196 følgere på ett år. Den tweeten som hadde flest visninger nådde 2.753.

1.4 Facebook

På Facebook var det 31.12.2018 13 857 som likte siden vår. Det er en økning på 1 381 fra utgangen av 2017. Saken vår med best rekkevidde nådde 58.356 brukere.

Figur 1.3 Utvikling i antall som følger Læringsmiljøsentret på Facebook og Twitter i 2018.

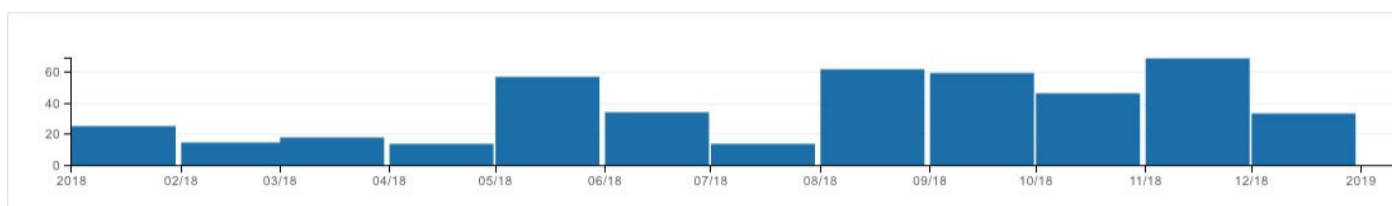
1.5 Instagram

På senterets Instagramkonto har vi delte 94 bilder i løpet av 2018. Posten som fikk flest likes, ble sett av 1211 og ble likt av 140. Vi har økt antall følgere fra 730 til 1632 i 2018.

1.6 M-Brain – medieovervåkning

1. mai 2018 byttet UiS leverandør av medieovervåkning fra Retriever til M-Brain.

Tall fra medieovervåkingstjenesten M-Brain viser at det i 2018 var 446 registrerte nyhetssaker relatert til Læringsmiljøsentret, mot 588 i 2017. Det reelle antallet er noe usikkert, da det i flere saker ikke vises til Læringsmiljøsentret eller Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning, men til Universitetet i Stavanger, samtidig som noen saker registreres på senteret, der man bare viser til forskningen vår, eller noe en ansatt har sagt eller skrevet. M-Brain har også hatt problemer med å fange opp alle våre saker i 2018, spesielt radio- og tv-innslag.

Figur 1.5 Artikler per måned i 2018 (M-Brain).

1.7 Formidlingsaktivitet

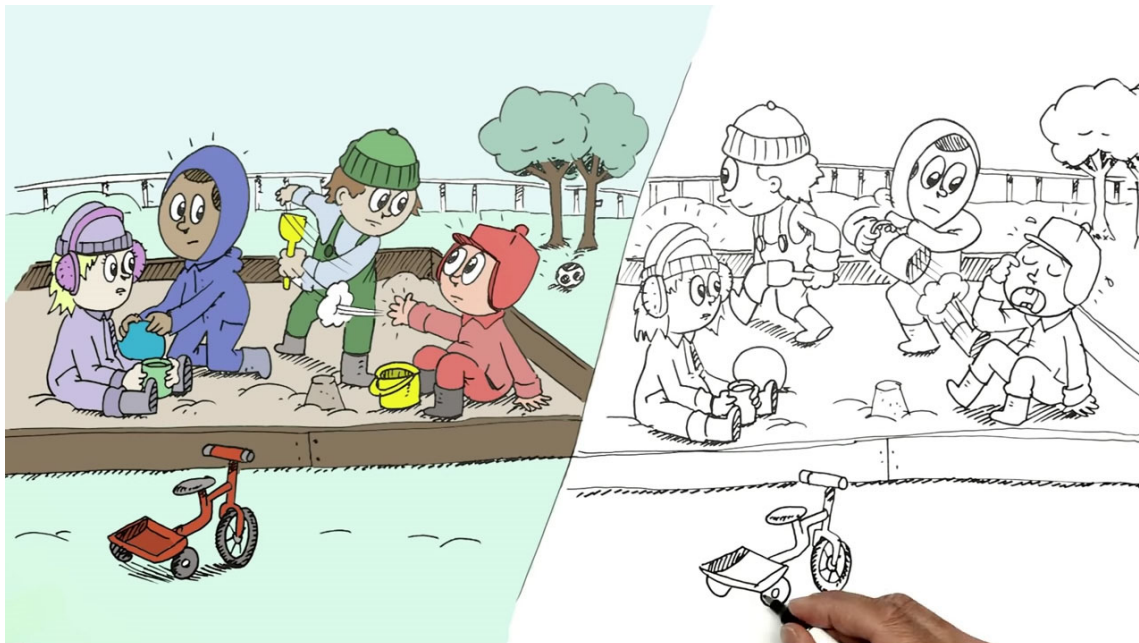
Ansatte ved senteret har i løpet av året også blitt intervjuet av flere fagmedier og har deltatt på konferanser, kurs og seminarer i inn- og utland, og informert om senterets arbeid.

29.-30. november 2018 arrangerte senteret sin egen konferanse, Læringsmiljøkonferansen 2018. Konferansens overordnede tema var medborgerskap og livsmestring. Alle foredrag, med to unntak, ble holdt av ansatte ved senteret. Det var nesten 600 til stede, og vi fikk i all hovedsak bare gode tilbakemeldinger i etterkant. Neste Læringsmiljøkonferanse kommer høsten 2020.

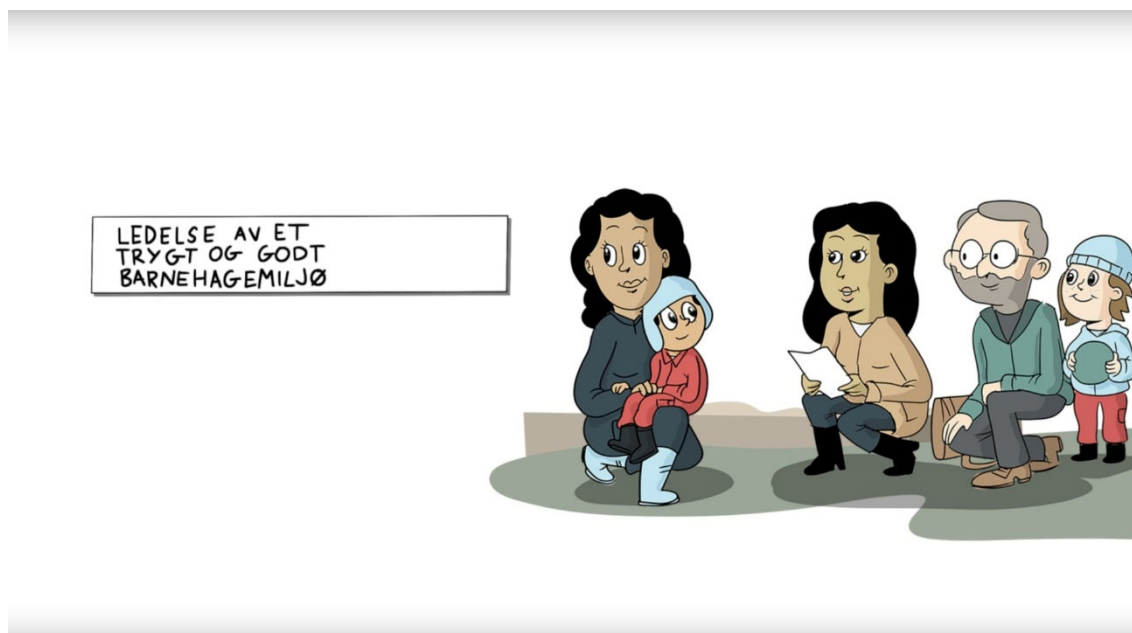
I kurssammenheng blir også nettressursene, for eksempel filmer, trukket fram.

Filmproduksjon

I 2018 ble filmer brukt i markedsføring av Læringsmiljøkonferansen og ICSEI brukt i større grad enn tidligere. Fire filmer ble laget av keynotes på læringsmiljøkonferansen hvor de fire foredragholderne snakket om sitt forhold til hovedtemaene livsmestring og medborgerskap. I markedsføringen av ICSEI ble flere kjente personer intervjuet, der de snakket om hvorfor det var stort at ICSEI var i Stavanger og hvorfor en burde eventuelt melde seg på. I løpet av læringsmiljøkonferansen ble også Kjersti Botnan Larsen intervjuet på selve konferansen. Intervjuet ble brukt i sosiale medier. Av andre små filmer ble det også laget 5 småsnutter i læringsmiljøsentret sin adventskalender.

Det har blitt laget flere forskjellige filmer i 2018, blant annet filmen om begynnende mobbeatferd i barnehagen.

Video 1.1 Stillbilde fra film om kompetanseutviklingstilbudene som Læringsmiljøsentret tilbyr.

Video 1.2 Stillbilde av informasjonsfilm om Læringsmiljøsentret.

Video 1.3 Stillbilde fra en av filmlukene i Læringsmiljøseneterets adventskalender 2018.

Video 1.4 Stillbilde fra filmen som omtaler Robust-prosjektet.

Det er laget en rekke filmer til prosjektene Robust og VITE. Disse filmene brukes kun innad i prosjektene. For oversikt over foredrag, publikasjoner og annen formidling, se kapittel 7.

1.8 Oppsummering av resultater

Nettstedet er omstrukturert med tre forsider og nytt design. De engelske sidene har gjennomgått en full restrukturering og fått mange nye tekster.

Antall artikler om senterets arbeid registrert i M-Brain var 446.

Antall saker på Forskning.no:

- Forskningsaker: 4 (målet var 5)
- Nyhetssaker: 4
- Notiser: 2
- Under tellekanten-intervju: 3

- Antall økter på nettsidene: 33 % økning
- Brukere 35 % økning
- Antall følgere i sosiale medier har økt:
 - Facebook: 13 857
 - Twitter: 1 873
 - Instagram: 1 632

2 Kompetanse- og kvalitetsutvikling

Senteret har valgt å skille porteføljen innen kompetanse- og kvalitetsutvikling mellom oppdrag som er spesifiserte, og oppdrag som er egeninitierte.

Senteret hadde i 2018 fremdeles mange nasjonale oppdrag innen tematikk som mobbing og læringsmiljø, gitt av Utdanningsdirektoratet.

Den nye ordningen for desentralisert kompetanseutvikling innen barnehage (REKOM) og skole (DEKOM), hadde stor innvirkning på senterets virksomhet i året som gikk. Ordningen slo inn for barnehagefeltet i tillegg til skole, og ga mange muligheter for oppstart av nye langsiktige utviklingsarbeid i partnerskap med regioner og UH-institusjoner.

Generelt opplever vi en økt etterspørsel etter vår kompetanse, og senteret har i året som gikk vært inne i en ekspansjonsfase.

2.1 Spesifiserte oppdrag

2.1.2 Partnerskap mot mobbing

Hensikt og mål/kort om prosjektet	<p>Partnerskap mot mobbing er et samarbeid mellom regjeringen og 12 organisasjoner:</p> <p>Sametinget, Utdanningsforbundet, Foreldreutvalget for grunnopplæringen, Foreldreutvalget for barnehager, Fagforbundet, KS, Skolenes landsforbund, Skolelederforbundet, Elevorganisasjonen, Norsk Lektorlag, Private Barnehagers Landsforbund, Kristne Friskolers Forbund på vegne av friskolene.</p> <p>Partnerskapet skal blant annet bidra til å utvikle lokal kompetanse om virkemidler for å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing og krenkelser, spre informasjon og bygge lokale nettverk.</p>
Planlagte aktiviteter 2018	<p>Senteret skal være en faglig støtte til Partnerskap mot mobbing sitt arbeid, noe som kan medføre bidrag med kompetanse etter behov gjennom partnerskapets faglige forum, og arbeidsgrupper.</p>
Prosjektleder	<p>Janne Støen</p>
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>En ansatt ved senteret har deltatt på Partnerskap mot mobbing sitt Faglige Forum 8. mai og 15. November. En del av innholdet på forumet har vært knyttet til arbeidet med nettsiden "Tiltak i skolemiljø saker".</p>
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	<p>Det oppleves veldig meningsfylt at senteret får være del av dette tverrfaglige samarbeidet, og får delta i diskusjoner med bl.a. brukerorganisasjoner. I juni 2019 vil flere medlemmer av partnerskapet delta på World Anti Bullying Forum i Dublin.</p>

2.1.5 Deltakelse og bidrag i gruppe vedrørende utvikling av organisasjonsbaserte nettkurs

Hensikt og mål/kort om prosjektet	<p>Utdanningsdirektoratet utlyste en konkurranse om å lage en skisse til et nettbasert kurstilbud til skoler og barnehager for å fremme trygge og gode barnehage- og skolemiljøer. Ansatte fra læringsmiljø senteret bidro til å utarbeide et konkurransegrunnlag og deltok i utvelgelsen av tilbyder. Anbudet gikk til Høgskolen i Innlandet.</p>
-----------------------------------	--

	I 2017 startet Høgskolen i Innlandet med å utarbeide første del, semester A, nettkurs for barnehage og skole. Nettkursene lages som MOOC (Massive Open Online Courses) og tilrettelegges dermed for på sikt å kunne håndtere store deltakertall.
Planlagte aktiviteter 2018	Innholdet i kursene er under planlegging. Læringsmiljøsenteret skal bidra i referansegrupper for utviklingen av nettkursene. Utover dette vil det etter hvert bli aktuelt med innholdsmessige bidrag fra enkeltpersoner på senteret.
Prosjektleder	Tove Flack – referansegruppe barnehagekurset, samt i arbeidsgruppe for utvikling av tilbudet. Randi M. Sølvik – referansegruppe skolekurset
Prosjektteam	Tove Flack og Randi M. Sølvik.
Gjennomførte aktiviteter 2018	Det har vært ett møte i referansegruppa, i tillegg til noe digital kommunikasjon utover dette. En ansatt har bidratt i arbeidsgruppa med følgende bidrag: <ul style="list-style-type: none"> a) semester A i skole MOOC / nettkurs med utvikling av innhold og materiell som skal brukes i semester A. b) semester A i barnehage MOOC/ nettkurs med utvikling av innhold og materiell som skal brukes i semester A.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Senteret har fått positive tilbakemelding fra Høgskolen i Innlandet, og senteret vil bidra videre med utvikling av innhold og materiell til semester B og C.

2.1.6 Læringsmiljøprosjektet – barnehage

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Hovedmålet med Læringsmiljøprosjektet -barnehage er å bidra til utvikling av trygge og gode barnehage- og skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser. Prosjektet har følgende delmål: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kommunen, barnehagemyndighet, barnehageeier og PPT, skal kunne tenke tidlig innsats, og se på helheten barnehage –
-----------------------------------	---

	<p>skole i sitt arbeid med krenkelser og mobbing.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Økt kompetanse i barnehagen om vennskap, lek, sosial kompetanse, læringsmiljø og mobbing i barnehagen. 3. Økt kompetanse i barnehagen og i prosjektgruppa/ arbeidsgruppa om forebyggende arbeid i barnehager, arbeid med mobbing og krenkelser slik de forekommer i barnehagen og det helhetlige arbeidet med barnehager og skoler i sammenheng i kommunen. 4. Foreldre skal involveres og gjøres kjent med prosjektet. 5. Å spre innhold, erfaringer og kompetanse til andre barnehager, skoler og andre samarbeidspartnere i kommunen. <p>Fra pulje 4 er barnehager inkludert i læringsmiljøprosjektet sammen med skoler. Barnehage og skole har samme hovedmål for prosjektet, men har noe ulike delmål. I de 8 kommunene som har med både skoler og barnehager er det etablert felles kommunal styringsgruppe for prosjektet.</p>
<p>Planlagte aktiviteter 2019</p>	<p>Barnehagepiloten med 9 barnehager i 4 kommuner, ble avsluttet i september 2018. I august startet pulje 4, med 16 barnehager i 8 kommuner. Pulje 4 har 7 interne og 8 eksterne veiledere.</p> <p>I 2019 skal det avholdes to fellessamlinger for alle deltagere i prosjektet, veiledere, barnehager, barnehageeirekoler, PPT og FM. Disse vil være på Gardermoen, de går over to dager og er arrangert av Udir.</p> <p>Det skal avholdes fire samlinger for veilederne i prosjektet. Tre av disse vil være i Oslo og gå over to dager. Den fjerde samlingen legges til Sola Strand Hotel, hvor senteret arrangerer «Workshop on Aggression». Barnehagene og kommunene som deltar i prosjektet får besøk av veilederne to til tre ganger per semester. Tiden brukes til veiledning av barnehagens arbeidsgruppe, barnehageeier og PPT og til fagsamlinger for hele barnehagens personale. NTNU samfunnsforskning har avsluttet sin evaluering av prosjektet. Sluttrapporten ble publisert i september.</p>
<p>Prosjektleder</p>	<p>Marianne Torve Martinsen</p>

<p>Prosjektteam</p>	<p>Svanaug Lunde, Henning Plichevski, Ingrid Midteide, Svanaug Lunde Henning Plischewski, Randi Myklebust Sølvik, Elin Nesvoll Vangsnes</p>
<p>Gjennomførte aktiviteter 2018</p>	<p>24. april ble det arrangert en samling for barnehage- og skoleeiere, styreere, rektorer og PPT fra kommuner som deltar i pulje 4. Samlingen hadde ledelse av endrings- og utviklingsarbeid som sitt hovedtema.</p> <p>Mars og september: 2-dagers fellessamlinger i regi av Udir. Barnehagepiloten hadde sin avslutningssamling i begynnelsen av september, og pulje 4 hadde sin oppstartsamling i midten av september. Totalt har veiledningsteamet for barnehage vært engasjert i tre samlinger i 2018.</p> <p>Januar, april, september og november: 2-dagers samlinger for veilederne i prosjektet.</p> <p>Det har i snitt vært gjennomført minst fem veiledninger/fagsamlinger i hver kommune. For barnehagene i piloten 3 har temaet vært videreføring og spredning av prosjektet, mens barnehagene i pulje 4 har hatt mobbingens psykologi, avdekking og stopping av mobbing. I barnehagene har veilederne i tillegg gjennomført observasjoner på småbarnsavdelingene og gjort kartlegginger av barnehagens fysiske miljø.</p> <p>Prosjektleder har deltatt på to evalueringsmøter sammen med Udir, samt et ekstra avklaringsmøte for organiseringen av pulje 4.</p>
<p>Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen</p>	<p>Aktivitetene i prosjektet er gjennomført i henhold til plan. Barnehagene som deltar opplever at de får økt kompetanse på temaet mobbing og vet hvordan de skal gripe inn dersom mobbing forekommer i barnehagen. Barnehagene er med som et forebyggende tiltak. Barnehagene som var med i piloten var tydelige på at de har styrket sin kompetanse når det gjelder å jobbe forebyggende. På avslutningssamlingen kom det fram at barnehageeier hadde lagt konkrete planer for hvordan de skal videreføre prosjektet til andre barnehager i egen kommune, og hvordan de skal sikre et videre fokus på det forebyggende arbeidet.</p> <p>I oppstarten av pulje 4 ble det gjennomført et grundig kartleggingsarbeid i hver enkelt barnehage. I stedet for ekstern vurdering som ble benyttet som metode i piloten ble det nå foretatt følgende metoder for å kartlegge barnehagens utviklingsområder og deres sterke sider:</p>

- Barnesamtaler
- Ståstedsanalysen
- Observasjon på småbarnsavdelingene
- Kartlegging av fysisk miljø.

Disse metodene fungerte svært godt for å kartlegge barnehagens sterke sider og utviklingsområder.

2.1.7 Læringsmiljøprosjektet – skole

Hensikt og mål/kort om prosjektet

Hovedmålet med prosjektet er å sikre gode og trygge barnehage- og skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser.

Delmål:

1. Skoleeier skal videreutvikle sin kompetanse i å følge opp skoler og utvikle skoleledelsen. Skoleeier skal sørge for at prosjektet blir godt kjent i kommunen.
2. Skolen skal utvikle et godt læringsmiljø. Den skal ha gode rutiner for å avdekke og løse mobbesaker. Ledelsen og de ansatte skal vite hvilke grep som er nødvendige for å utvikle en lærende organisasjon.
3. PPT skal støtte og hjelpe skolene i arbeidet med å utvikle læringsmiljøet.
4. Elevene skal være aktive deltakere i prosjektet.
5. Foreldre skal involveres i prosjektet.

Planlagte aktiviteter 2018

Pulje 3, med 38 skoler i 18 kommuner, ble avsluttet i juni 2018. I august startet pulje 4, med 37 skoler i 18 kommuner. Pulje 4 har 9 interne og 18 eksterne veiledere.

I 2018 var det fellessamlinger for alle deltagere i prosjektet, veiledere, skoler, skoleeiere, PPT og FM. Samlingene vil være på Gardermoen og gå over to dager.

Fire samlinger for veilederne i prosjektet. Tre av disse vil være i Oslo og gå over to dager. Den fjerde samlingen legges til Sola Strand Hotel, hvor senteret arrangerer «Workshop on Aggression». Skolene og kommunene som deltar i prosjektet får besøk av veilederne to ganger pr semester. Tiden brukes til veiledning av skolenes arbeidsgruppe, skoleeier og PPT og til fagdager for hele

	<p>skolens personale. NTNU samfunnsforskning har avsluttet sin evaluering av prosjektet. Sluttrapporten ble publisert i september</p>
Prosjektleder	<p>Janne Støen</p>
Prosjektteam	<p>Liv Jorunn Byrkjedal-Sørby, Hildegunn Fandrem, Nina Grini, Kari Stamland Gusfre, Hanne Jahnsen, Svein Nergaard, Erik Nordgreen og Frank Rafaelsen. I tillegg 18 eksternt ansatte i deltidsstillinger.</p>
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>Mars og september: 2-dagers fellessamlinger i regi av Udir Januar, april, september og november: 2-dagers samlinger for veilederne i prosjektet.</p> <p>Det har i snitt vært gjennomført minst fire veiledninger/fagdager i hver kommune. For skolene i pulje 3 har temaet vært videreføring og spredning av prosjektet, mens skolene i pulje 4 har hatt mobbingens psykologi, avdekking og stopping av mobbing.</p> <p>Tilbudet om oppfølging av PPT, skoleeier og fylkesmenn i kommuner som deltok pulje 1 og 2 er gjennomført med en 2-dagers samling i mars. Dette tiltaket er nå avsluttet.</p> <p>24 april ble det arrangert en samling for barnehage- og skoleeiere, styrere, rektorer og PPT fra kommuner som deltar i pulje 4. Samlingen hadde ledelse av endrings- og utviklingsarbeid som sitt hovedtema.</p>
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	<p>Aktivitetene i prosjektet er gjennomført i henhold til plan. Skolene som deltar opplever at de får økt kompetanse på temaet mobbing og vet hva de skal gjøre i mobbesaker. De sier også at de er mer bevisste på forebygging og har fått gode verktøy for å avdekke mobbing. NTNUs sluttrapport viser at deltagerne i stor grad er fornøyde og opplever en kompetanseheving, spesielt innenfor avdekking, stopping og forebygging av mobbing. Rapporten viser at skolene som deltar får en markant nedgang i mobbetallene.</p> <p>I pulje 4 i prosjektet er det gjennomført en del endringer for å imøtekomme de kritiske bemerkningene i rapporten, blant annet er PPTs rolle tydeliggjort og det er konkrete forslag til involvering av elever og foresatte.</p>

2.1.8 Læringsmiljøprosjektet – skole, forprosjekt pulje 4

Hensikt og mål/kort om prosjektet	<p>Hovedmålet med prosjektet er å sikre gode og trygge barnehage- og skolemiljø uten mobbing og andre krenkelsers. Delmålene som blir vektlagt i forprosjektet for skole er:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Skoleeier skal videreutvikle sin kompetanse i å følge opp skoler og utvikle skoleledelsen. Skoleeier skal sørge for at prosjektet blir godt kjent i kommunen.▪ Skolen skal utvikle et godt læringsmiljø. Den skal ha gode rutiner for å avdekke og løse mobbesaker. Ledelsen og de ansatte skal vite hvilke grep som er nødvendige for å utvikle en lærende organisasjon.▪ PPT skal støtte og hjelpe skolene i arbeidet med å utvikle læringsmiljøet.
Planlagte aktiviteter 2018	Forprosjektet har en varighet på 3 semestre, siste semester vår 2018. Skolene starter deretter i Læringsmiljøprosjektets pulje 4. de deltagende skolene fikk veiledning en – to ganger våren 2018.
Prosjektleder	Janne Støen
Prosjektteam	Nina Grini, Hanne Jahnsen og Svein Nergaard
Gjennomførte aktiviteter april 2018	En – to veiledninger med skolene våren 2018. I tillegg rektor, skoleeier og PPT på styrer- og rektorsamlingen i april.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Prosjektet har blitt gjennomført i henhold til planen og tilbakemeldingene fra deltakerne er positive.

2.1.9 Inkluderende barnehage- og skolemiljø, samlingsbasert tilbud

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Dette er et barnehage- og skolebasert kompetanseutviklingstilbud med lærende nettverk som metode. Målet er å utvikle inkluderende barnehage- og skolemiljø.
Planlagte aktiviteter 2019	Senteret skal være en ressurs for fylkesmenn og Udir i arbeidet med alle puljene. Det vil være to nasjonale samlinger, per år per pulje, som Udir har regi på. Fylkesmennene i de deltagende fylkene har ansvar for to regionale samlinger. Det er forventet at senteret

	kan stille på de samlingene hvor vi blir forespurt. Fylkesmennene vil komme med en tematisk bestilling i samsvar med de behov regionen opplever behov for, og ledelsen tar fortløpende stilling til om senteret kan bidra med faglige ressurser.
Prosjektleder	Marianne Torve Martinsen (?)
Prosjektteam	Marianne Torve Martinsen, Pål Roland.
Gjennomførte aktiviteter 2018	Det har vært flere samlinger i de ulike puljene, og flere av de vitenskapelige ansatte har bidratt med faglige foredrag. Det har også vært gjennomført faste evalueringsmøter og planmøter med ledelsen av prosjektet, hvor innhold og logistikk blir fastlagt. Det har blitt spilt inn filmer til bruk i semester B.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Både de nasjonale samlingene og de regionale hvor vi har deltatt oppleves å ha fungert meget bra. Det har vært gjennomgående gode tilbakemeldinger på forelesningene. Samlingene med barnehage og skole er nybrottsarbeid, og deltakerne gir mye god respons. Samtidig er det krevende når det gjelder kapasitet og uforutsigbarhet, samt nettopp dette at barnehager og skoler stort sett skal ha felles samlinger. Samarbeidet mellom oss og ledelsen av prosjektet fra Udir har vært meget bra. Etter vår vurdering har måloppnåelsen vært høy.

2.1.10 Implementering av ny rammeplan for barnehager

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Senteret har bistått Udir og fylkesmannsembetene med implementeringen av planen både på fylkesnivå
Planlagte aktiviteter 2018	Tre fagsamlinger med Udir. Bidrag på samlinger for Fylkesmannsembetene. Klargjøre/gjennomføre en konferanse om "Overganger" – Å begynne i barnehagen, å begynne på ny avdeling i barnehagen og å begynne på skolen.
Prosjektleder	Elin Ødegård

Prosjektteam	Svanaug Lunde, Ingrid Midteide Løkken, Marianne Torve Martinsen, Henning Plischewski, Pål Roland, Cecilie Evertsen Stanghelle, Ellen Elvethon, Elin Ødegård.
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>I forbindelse med implementeringsarbeidet ble det utarbeidet forelesninger og konsepter knyttet til sentrale temaer i rammeplanen og til arbeidet med implementering av rammeplanen,</p> <p>I 2018 har 8 ansatte bidratt med kurs og skolering for fylkesmenn, samt for kommunale og private barnehageeiere.</p> <p>Vi har i samarbeid med Udir gjennomført tre fagsamlinger for å forberede implementeringsarbeidet og utvikle nettbaserte ressurser for feltet. Vi har gjennomført konferansen «Sammenhenger for barnets beste». Konferansen ble gjennomført vinteren 2018 på Gardermoen og i Bodø.</p>
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	<p>Senteret har hatt en sentral plass i arbeidet med implementering av rammeplan for barnehager. Ansatte ved senteret har bidratt og fått mye gode tilbakemeldinger på sine innlegg på samlinger igangsatt av fylkesmenn, kommuner og andre barnehageeiere.</p> <p>Det arbeides kontinuerlig med å gjøre senteret mer kjent i barnehagesektoren. Deltakelse med stands på barnehagekonferanser har gitt oss mulighet til å bli mer synlig.</p>

2.1.11 Kompetanse for mangfold

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Satsing fra Utdanningsdirektoratet som skal bidra til økt kompetanse i barnehager og skoler når det gjelder mangfold og inkludering av minoritetsspråklige elever. Styrings- og faggruppe er nedsatt på UiS. Senteret bidrar med en ansatt inn i denne, samt i veiledning og i foredragsvirksomhet. Prosjektet er relatert til et av senterets doktorgradsprosjekt hvor et tiltak er prøvd ut i videregående skoler som er med i Kompetanse for mangfold.
Planlagte aktiviteter 2018	Interne planleggings- og evalueringsmøter på UiS, planlegging og gjennomføring av veiledning ute på de enkelte enhetene (i alt 7 stk) i de ulike kommunene som er med i prosjektet, samt planlegging og gjennomføring av delingskonferanse.

Prosjektleder	Hildegunn Fandrem
Prosjektteam	Hildegunn Fandrem
Gjennomførte aktiviteter 2018	Planleggings- og evalueringsmøter i styrings/faggruppa og veiledningsbesøk på 4 grunnskoler, 1 voksenopplæring og 2 videregående skoler, samt deltakelse på avsluttende delingskonferanse.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Skolene rapporterte underveis og ved prosjektslutt stort utbytte av prosjektet. Det varierte noe hvordan skolene grep tak i prosjektet, men samlet sett vurderes måloppnåelsen som svært tilfredsstillende.

2.2 Senterinitiert aktivitet

2.2.2 Autoritative voksne for gode læringsmiljø - Være sammen

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Være sammen handler om kapasitetsbygging i barnehagen. Et sentralt fokus i prosjektet er utvikling av autoritative voksne som felles grunnlag i det daglig arbeidet. Senteret har utviklet prosjektet, og vår rolle er å utdanne veiledere som driver arbeidet i egen barnehage. Kurset kan også tas som en videreutdanning, se kapittel om undervisning og veiledning.
Planlagte aktiviteter 2018	Det er gjort avtale for videre samarbeid ut 2018, med samme innhold og omfang som i 2017. Det er planlagt fire kursrekker i 2018. Det skal også gjennomføres et kurs i 2019. Etter dette kurset blir Være sammen og Læringsmiljøsenderet sine forpliktelser til dette prosjektet avsluttet. En del av innholdet i Være sammen inngår i de nye modulene som er utviklet for barnehage, og som nå ligger på våre nettsider.

Prosjektleder	Pål Roland
Prosjektteam	Svanaug Lunde og Pål Roland.
Gjennomførte aktiviteter 2018	Senteret har gjennomført fire veiledersamlinger i 2018. Veiledersamlingene har vært gjennomført i Haugesund, Herøy, to runder i Drammen. Ca 600 har deltatt på veiledersamlingene. De fleste har gjennomført studiet som videreutdanning på 10 studiepoeng. Selv om samlingene holdes på bestemte destinasjoner, kommer det deltakere fra Lindesnes i Sør til Alta i nord. Kursene har etter hvert blitt landsdekkende. Totalt har ca 3000 gjennomført veilederutdanningen siden starten i 2009.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Aktiviteten har vært høy, og påmelding til veilederkursene i 2018 har ikke vært så stor siden Være sammen startet opp i 2009. Være sammen er nå trolig et av de tre største innovasjonsprosjektene i Norge når det gjelder barnehagesektoren. Deltakerne gir uttrykk for å være meget fornøyd, og vi har store samarbeidsnettverk. Universitetet i Agder, har i 2017 evaluert Være sammen i Journal of Educational Change. Dette er et internasjonalt velrennomert tidsskrift på nivå 2. (Creating teacher capacity in Early Childhood Education and Care institutions implementing an authoritative adult style)

2.2.3 VI i Sola (Varig innsats for verdighet og inkludering)

Hensikt og mål/kort om prosjektet	<p>Målet med innsatsen er å samle kreftene i kommunen mot en helhetlig satsing for et godt oppvekstmiljø for barn og unge, med spesiell vekt på forebygging, avdekking og håndtering av mobbing, eller begynnende mobbeatferd.</p> <p>Prosjektets logo «VI» symboliserer målsettingen gjennom fire slagord: Varig Innsats for Verdighet og Inkludering. Dette har blitt linket sterkt opp til Sola kommunes visjon: «Ansvar for hverandre». Primære målgrupper er barnehager, skoler og fritidssektor.</p> <p>Fra 2016 og videre i 2017 er prosjektet blitt omarbeidet slik at formatet har flere fellestrekk med senterets Læringsmiljøprosjekt.</p>
-----------------------------------	---

	<p>Dette gjelder både arbeidsformer og bruk av verktøy. Endret avtale innebærer også at senteret gjennomfører samtlige fagdager i alle tre puljer for skoler, barnehager og delvis fritidssektor. Parallelt overtar PPT alt ansvar for veiledning til samtlige skoler og barnehager i alle tre puljer.</p> <p>Barnehage: Prosjektet har som hensikt å ivareta det helhetlige perspektivet på barns læring, der barnets atferd blir forstått innenfra. Den grunnleggende kompetansen innebærer de voksnes evne til å inngå i gode relasjoner med hvert enkelt barn, og veilede dem ut ifra barnets subjektive forutsetning.</p> <p>Skole m.m.: Helhetlig satsing for et godt oppvekstmiljø for barn og unge, med spesiell vekt på forebygging, avdekking og håndtering av mobbing.</p>
Planlagte aktiviteter 2018	<p>Barnehage: Faglige samlinger for ansatte i barnehagen m.fl. i pulje 3.</p> <p>Skole m.m.: Fagdager for ansatte i skolen m.fl. i pulje 3. Veiledning til PPT, samt fritidsveilederne, og eventuelt de resterende støttestrukturene dersom kommunen ønsker det.</p>
Prosjektleder	Erik Nordgreen
Prosjektteam	Terje Angelskår, Cecilie Evertsen Stanghelle, Guttorm Helgøy, Erik Nordgreen, Henning Plischewski og Lene Vestad.
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>Barnehage: Fagdag i pulje 3, barnehager; vår 2018. Fagdag i pulje for ledere m.fl. høst 2018</p> <p>Skole m.m.: Aktivitene ble gjennomført etter gjeldende plan, med en fagdag vår 2018 og siste fagdag høst 2018.</p>
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	<p>Barnehage og skole: Aktivitene ble gjennomført etter planen. Det var noe variert motivasjon for prosjektet i pulje 3, kanskje mest innen barnehagepuljen. Det har vært diskutert hvorvidt den siste puljen var de som meldte sin interesse om å delta til sist, og at</p>

motivasjon og kapasitet til utviklingsarbeidet gjerne var minst til stede av den grunn. Imidlertid så varierte dette fra enhet til enhet.

Senteret hadde et avsluttende møte med barnehage- og skoleeier m.fl. Dette opplevdes å være et godt møte hvor senteret sammen med kommunenivået la en plan og kom med innspill til hvordan arbeidet kan følges opp etter at selve implementeringsperioden er over. I løpet av året ble det tilsatt ny skolesjef i kommunen, og vedkommende var svært interessert i senterets erfaringer og perspektiv i hvordan utviklingsarbeidet kan fortsette som en Varig Innsats (VI).

2.2.4 Tiltak i skolemiljø saker - ekspertgruppe

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Utvikling av nettressurs: "Tiltak i skolemiljø saker". På oppdrag fra KD nedsatte Udir en ekspertgruppe som skulle utarbeide en rapport om egnede tiltak i skolemiljø saker. Det ble senere bestemt at det på bakgrunn av rapporten skulle utarbeides en nettressurs. Lanseringen av nettressursen ble satt til januar 2019.
Planlagte aktiviteter 2018	Møter i gruppa, og arbeid med å skrive rapporten, etter hvert omarbeiding til nettressurs.
Prosjektleder	Utdanningsdirektoratet
Prosjektteam	Janne Støen og Pål Roland
Gjennomførte aktiviteter 2018	Fire møter med direktoratet og andre medlemmer av ekspertgruppa. I tillegg en referansegruppe bestående av fylkesmenn og representanter fra ulike organisasjoner (for eksempel FUG, Elevorganisasjonen)
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	

2.2.5 Evaluering av ordning uten karakterer i orden og atferd i videregående skole

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Evaluere en prøveordning der fire videregående skoler i Rogaland har fjernet anmerkninger og karakterer i orden og atferd. Siden høsten 2016 har fire videregående skoler i Rogaland praktisert en prøveordning der man har tatt vekk anmerkninger og karakterer i orden og atferd. En av skolene har gjennomført denne praksisen i flere år og senteret har tidligere bidratt med en kvalitativ evaluering av dette. Nå som ordningen er utvidet til fire skoler, har Rogaland fylkeskommune bedt om en ytterligere evaluering, basert på en spørreskjemakartlegging av lærere og elevers erfaringer av hvordan dette påvirker deres skole/arbeidshverdag.
Planlagte aktiviteter 2018	Møter for å planlegge ny evaluering i 2019.
Prosjektleder	Edvin Bru
Prosjektteam	Edvin Bru, Maren Stabel Tvedt og Kjersti B. Tharaldsen.
Gjennomførte aktiviteter 2018	Møter med Opplæringsavdelingen i Rogaland Fylkeskommune om Læringsmiljøseneterets bidrag i en ytterligere evaluering, etter at Udir har innvilget forlengelse av prøveordningen.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Møter er avholdt og ny evaluering gjennomføres i løpet av 2019.

2.3 Eksterne henvendelser 2018

Det har i 2018 vært 162 eksterne henvendelser som er tilnærmet likt antall som i 2017, noe som er gledelig samtidig som det fortsatt har utfordret senterets kapasitet og rekrutteringsrutiner. Senteret både fikk og ga positiv respons til alle fylkene i landet, samt på nasjonale og noen internasjonale forespørsler. Rogaland, Buskerud og Agderfylkene er de fylkene med flest henvendelser til senteret i 2018. Senteret har kunnet gi positiv respons til hele 62% av forespørselene, mot 61% i 2017. I disse tallene ligger også de regionale samlingene som har vært gjennomført i fylkesmannsembeter som del av Utdanningsdirektoratets satsning Samlingsbasert tilbud.

Som i 2017 ba senteret oppdragsgiver også i år om å få tilbakemelding på senterets evalueringsskjema. Det er fremdeles utfordrende å få tilbakelevert disse tilbakemeldingene.

Evalueringene vi får i retur var svært gode hvor vi på faglighet skåret 4, formidling 3,67 og relevans 4. Høyest skår er 4.

3 Forskning og utviklingsprosjekt

Fra senterets mandat:

Senteret skal drive målrettet forskning og formidle resultater fra forskning og forsøks- og utviklingsarbeid på sitt ansvarsområde. Senterets forskning gjøres under faglig frihet og ansvar, jf. universitets- og høyskoleloven § 1-5. Senteret skal ha aktiv kontakt med relevante nasjonale og internasjonale fagmiljøer og være orientert om internasjonal utvikling. Senteret skal også ta initiativ til at det igangsettes forskning og utviklingsarbeid der kunnskapsgrunnlaget er svakt eller mangler.

3.1 Stigma – skolens problemløsning av mobbesaker

Stigma-prosjektet ble avsluttet i 2018 med antologien «Stemmer i mobbesaker», J. Støen, H. Fandrem og E. Roland (red.). Bergen: Fagbokforlaget.

Boka har ni kapitler basert på intervju materiale fra Stigma-prosjektet, samt to kapitler som bygger på annet materiale. Til sammen ni ansatte ved senteret har bidratt som forfattere.

3.2 Classroom Interaction for Enhanced Student Learning (CIESL), Klasseledelse – kunnskap til praksis

Hensikt og mål/kort om prosjektet

[CIESL-prosjektet](#) vil utvikle kunnskap om

- hvordan lærere omsetter teoretisk kunnskap om klasseledelse til praksis i klasserommet.
- sammenhengen mellom læreres utøvelse av klasseledelse til praksis i klasserommet.
- sammenhengen mellom læreres utøvelse av klasseledelse, og elevenes læringsutbytte sosialt og faglig.

	<p>Prosjektperioden er i 2014–2019. Prosjektet har et «mixed methods design», med spørreskjema, intervju, klasseromsobservasjon og digitale logger som sentrale datakilder.</p> <p>Skoler som deltar i den nasjonale satsingen Ungdomstrinn i utvikling og har klasseledelse som fokusområde, inviteres til å delta. I tillegg deltar skoler i en sammenligningsgruppe.</p> <p>Prosjektet er et samarbeid mellom Læringsmiljøsentret, Senter for profesjonalisering, Høgskolen i Sørøst-Norge og Institutt for grunnskoleutdanning, idrett og spesialpedagogikk, Universitetet i Stavanger. Det er en stipendiat, en postdoktor og tre internasjonale samarbeidspartnere knyttet til prosjektet. Forskningsrådet har bevilget midler til prosjektet gjennom FINNUT-programmet.</p>
Planlagte aktiviteter 2019	<p>I 2019 vil analysearbeid og rapportering fortsette ut mai da prosjektet avsluttes. Populærvitenskapelig og faglig formidling gjennom media, prosjektets nettside, facebook-side og foredrag, foregår fortløpende. Et sekundært mål er å videreutvikle videobiblioteket.</p>
Prosjektleder	<p>Sigrun K. Ertesvåg</p>
Prosjektteam	<p>Edvin Bru, Trude Havik, Unni Midthassel, Frank Rafaelsen, Pål Roland, Randi Myklebust Sølvi, Grete Sørensen Vaaland og Elsa Westergård, Maren Stahl Lerang, Ksenia Solheim.</p>
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>Aktivitetar ble i 2018 hovudsak gjennomført i henhold til planene. Det ble publisert 8 artikler i vitenskapelige tidsskrift. Alle, med unntak av en norskspråklig artikkel som var del av en masteroppgave, ble publisert i nivå to tidsskrift. Ytterligere fem artikler er i vurderingsprosess og flere er under arbeid. En rekke fagartikler er publisert på prosjektets nettsider, resultat er formidlet i en rekke forelesinger for studenter og for ansatte i skolen. Videre er resultat frå prosjektet formidlet både i kronikker, debattinnlegg og i intervju i media.</p> <p>I tillegg til det planlagte arbeidet, søkte CIESL saman med andre prosjekt, ved og utanfor UiS, med støtte frå UH-nett Vest midlar til ein workshop i systematisk observasjon som forskningsmetode. Workshopen vart gjennomført i september. Prosjektteamet hadde fem innlegg. I januar 2018 deltok fire i prosjektteamet på ICSEI konferansen i Ottawa med fire innlegg. Prosjektet hadde også tre innlegg på ICSEI-konferansen i Singapore. I tillegg er resultater fra</p>

	<p>prosjektet presentert på en rekke innlegg på nasjonale konferanser, seminar, gjesteforelesninger o.l. i tillegg til på prosjektets nettside og Facebook side.</p> <p>Et videobibliotek med eksempler som illustrerer god klasseromsinteraksjon er utviklet basert på videoopptak i prosjektet.</p>
<p>Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen</p>	<p>Det kvalitative analysearbeidet i prosjektet har lidd noe av at forskere i den kvalitative gruppen av ulike grunner har sluttet i prosjektet. Dette har også ført til at potensialet i prosjektet som en «Mixed methods»-studie ikke er fullt utnyttet.</p> <p>Da det i november ble avdekket et skjult underforbruk i prosjektet ble det søkt Forskningsrådet om forlengelse av prosjektet ut mai 2019 for å styrke disse sidene ved prosjektet. På tross av dette avviket i prosjektet har publiseringen vært høy i prosjektet. I tillegg har aktivitet som i utgangspunktet ikke var planlagt blitt gjennomført, f.eks. Workshopen i systematisk observasjon. Workshopen var svært nyttig for nettverksbygging både nasjonalt og internasjonalt.</p> <p>Gitt at det utsatte analyse-/publiseringsarbeidet reelt sett blir tatt igjen i 2019 er det grunn til å vurdere måloppnåelsen samlet sett som god all den tid all datainnsamling ble gjennomført som planlagt, artikler ble publisert eller sendt til vurdering og aktivitet som opprinnelig ikke var planlagt ble gjennomført. Totalt er det publisert 12 artikler i vitenskapelige tidsskrift, av disse er 9 publisert på nivå 2. I tillegg er en bok og en rekke fagartikler publisert.</p>

3.3 Agderprosjektet

<p>Hensikt og mål/kort om prosjektet</p>	<p>Agderprosjektet er et forsknings- og utviklingsprosjekt som sikter mot å frembringe ny kunnskap om hva som er viktig innhold for femåringene i barnehagen. Målet er å utvikle og teste ut et førskoleopplegg, hvor hensikten er å bidra til at barn har likere og bedre læringsgrunnlag ved skolestart. Det pedagogiske fundamentet er «lekbasert læring» (playful learning).</p>
--	--

	<p>Kjerneområder i førskoleopplegget er sosial kompetanse, selvregulering, språk og matematikk. Barnehager i Agder har vært med på å utvikle førskoleopplegget og det er også de som tester det ut. Totalt 42 førskolegrupper som er tilfeldig trukket ut til fokusgruppen, tester ut førskoleopplegget første gang (2016/2017). I den samme perioden fortsetter sammenligningsgruppen (42 førskolegrupper) som før. Barna blir kartlagt før og etter førskoleåret og etter første klasse. Barna følges videre i utdanningsløpet og i arbeidslivet gjennom registerdata. På denne måten kan vi få kunnskap om førskoleopplegget har hatt en innvirkning på kort og lang sikt for barna som deltok. Vi kan også studere om det er undergrupper som har særlig utbytte av førskoleopplegget. Prosjektet er finansiert fra NFR og lokale aktører i Agder. Prosjektperioden er 2014-2019.</p>
Planlagte aktiviteter 2019	<p>Formidling og publisering fra prosjektet, med særlig vekt på å skrive ut hovedartikkel som består av resultater fra RCT-studien. Her rapporterer vi virkningen av det nye førskoleopplegget på barns utvikling.</p>
Prosjektleder	<p>Mari Rege (Handelshøgskolen UiS) i samarbeid med Ingunn Størksen (Læringsmiljøsentret).</p>
Prosjektteam	<p>Dieuwer ten Braak, Ragnhild Lenes, Svanaug Lunde, Megan McClelland og Ingunn Størksen (Læringsmiljøsentret), samt Mari Rege og Ingeborg Foldøy Solli (Handelshøgskolen UiS).</p>
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>Tredje datainnsamling i prosjektet ble gjennomført våren 2018 i skolene på Agder. Kartleggingen omfattet ca 700 barn. Datagrunnlaget fra alle tre kartlegginger blir nå brukt til vitenskapelig publisering.</p> <p>I 2018 har forskere i prosjektet arbeidet med artikkelskriving og formidling. En studie er allerede publisert og flere nye er på gang.</p> <p>To forskere i prosjektet er på utenlandsopphold skoleåret 2018/2019 ved Hallie E. Ford Center for Healthy Children and Families ved Oregon State University (Ragnhild Lenes og Ingunn Størksen).</p>

Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen

Prosjektet har blitt gjennomført etter planen. Både fokus og sammenligningsgruppe har nå fått videreutdanning (sammenligningsgruppa avsluttet våren 2018), og det er gjennomført 3 datainnsamlinger med de 700 barn.

En viktig artikkel er publisert i 2018, se over (Nivå 2).

Vi er også godt i gang med publisering av hovedresultater fra denne studien, og har studien inne til vurdering i et høyt rangert vitenskapelig tidsskrift på Nivå 2.

Flere andre studier er planlagt og satt i gang.

3.4 Filiorum

FILIORUM Senter for barnehageforskning

Universitetet i Stavanger

Hensikt og mål/kort om prosjektet

FILIORUM – Senter for barnehageforskning er et nettverksenter på UiS hvor Institutt for barnehagelærerutdanning, Læringsmiljøsentret, Lesesentret, Handelshøyskolen UiS, Institutt for sosialfag og Fakultet for utøvende kunstfag samarbeider om ny barnehageforskning. Læringsmiljøsentret var sentrale i søknaden om finansiering til FILIORUM, med professor Ingunn Størksen som prosjektleder for søknaden og leder for sentret. Det tverrvitenskapelige forskningssentret er finansiert av Norges Forskningsråd og tilkjenner en økt satsning på barnehageforskning i Norge. Sentret startet opp 1. august 2018.

FILIORUM har som overordnet mål å bidra til økt kvalitet i den mangfoldige barnehagen gjennom å fremme tilhørighet, kommunikasjon og lek for alle barn.

Planlagte aktiviteter 2019

Initiering og gjennomføring av forsknings- og utviklingsaktiviteter knyttet til kvalitet i den mangfoldige barnehagen. Sentrale tema for alle aktiviteter er tilhørighet, kommunikasjon og lek for alle barn.

	Gjennomføre en stor barnehageforskningskonferanse ved UiS i oktober 2019. Konferansen blir gjennomført i samarbeid med BARNkunne ved HVL.
Prosjektleder	Ingunn Størksen (Læringsmiljøsentret).
Prosjektteam	Ca 60 barneforskere på tvers av fag og enheter på UiS.
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>Våren 2018 ble det arrangert flere Stormøter i FILIORUM hvor forskerne kom sammen for å diskutere håp og forventninger til det nye senteret. FILIORUM ble startet offisielt opp 1. august 2018, med storslått åpning 15. August.</p> <p>Høsten 2018 har blitt brukt til å etablere 3 arbeidspakker kalt: Tilhørighet, Kommunikasjon og Lek. Videre har senteret etablert en egen nettside - www.uis.no/filiorum og facebook-side.</p> <p>Det har vært arrangert møter i Forum FILIORUM (internt forum for barnehageforskning), «Scientific board»-møte, stipendiatforum, enhetsledermøter, og styret har blitt kontaktet, invitert og etablert (februar 2019).</p> <p>Flere nye tverrfaglige forskningsprosjekt er under utarbeidelse på tvers av enheter. Arbeidet med å planlegge en ny norsk barnehagekonferanse (oktober 2019) i samarbeid med BarnKUNNE ved HVL:</p> <p>Norsk barnehageforskningskonferanse – Lek og samspill i den mangfoldige barnehagen</p>
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	FILIORUM har startet opp etter planen. Det å skape gode vilkår for synergier og samarbeid har vært et hovedfokus, og flere forskergrupper arbeider med søknader til Norges forskningsråd og andre samarbeidsprosjekt på tvers av fag og enheter på UiS.

3.4 Lekbasert læring

<p>Hensikt og mål/kort om prosjektet</p>	<p>Lekbasert læring er et oppfølgingsprosjekt til Agderprosjektet. Mens barnehagene i Agderprosjektet både var med på å utforme og teste ut det nye førskoleopplegget, vil barnehagene i Lekbasert læring få prøve ut førskoleopplegget som allerede er utviklet og gitt ut i en bok på GAN Aschehoug forlag (forlaget holder tilbake boka for offentlig utgivelse mens forskningen pågår). Det har også blitt utviklet en videobank, som skal fungere som et støttemateriell til boka. Barnehagene i fokusgruppa i Lekbasert læring fikk et endagskurs i førskoleopplegget (våren 2017), samt bok og videobank. Hensikten med prosjektet er å studere effekten av en enklere implementering av førskoleopplegget. Det pedagogiske fundamentet er «lekbasert læring» (playful learning). Kjerneområder i førskoleopplegget er sosial kompetanse, selvregulering, språk og matematikk. Førskolegruppene som ble trukket ut til fokusgruppen, testet ut førskoleopplegget (2017/2018). I den samme perioden fortsatte sammenligningsgruppen som før. Barna i begge grupper ble kartlagt før og etter denne implementeringen.</p>
<p>Planlagte aktiviteter 2019</p>	<p>Skrive hovedartikkel i prosjektet som består av resultater fra RCT-studien. Her rapporterer vi virkningen av det nye førskoleopplegget på barns utvikling. Denne artikkelen vil gi oss svar på om det er mulig at førskoleopplegget kan ha en innvirkning på barns utvikling uten at det legges ned store ressurser i implementering. Dette vil fortelle noe om muligheten for å skalere opp prosjektet i en vanlig barnehagekontekst, og om det samtidig kan forventes positive effekter på barns utvikling. Artikkelen skrives i samarbeid med John Geldhof ved Oregon State University.</p> <p>To forskere i prosjektet er på utenlandsopphold skoleåret 2018/2019 ved Hallie E. Ford Center for Healthy Children and Families ved Oregon State University (Ragnhild Lenes og Ingunn Størksen).</p> <p>Det har blitt utarbeidet en 15 studiepoengs videreutdanning i Lekbasert læring hvor deler av opplegget har vært nettbasert. Dette kurset har vært drevet fra UiS i studieåret 2018/2019.</p>

	<p>Videreutdanningen som er utviklet i prosjektet skal tilbys til alle AKS senter (SFO) i Oslo. Det planlegges også et omfattende opplegg med videreutdanning av barnehagelærere på Agder. Det er malen fra UiS-videreutdanningen vi tar med oss til Agderfylkene. Deres ambisjoner er 70 studenter første året og deretter en oppskalering til 140 studenter hvert år i fire år. I Oslo satser vi på 25 studenter, 60 studiepoeng over to år, og der er lekbasert læring en del av innholdet.</p> <p>Forskerlærebok om Lekbasert læring som skal skrives høsten 2019 hvor det aktuelle forlaget er Cappelen DAMM.</p>
Prosjektleder	Ingunn Størksen (Læringsmiljøsentret) i samarbeid med Mari Rege (Handelshøgskolen UiS)
Prosjektteam	Dieuwer ten Braak, Ragnhild Lenes, Svanaug Lunde, Megan McClelland og Ingunn Størksen (Læringsmiljøsentret), samt Mari Rege og Ingeborg Foldøy Solli (Handelshøgskolen UiS)
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>I forkant av andre datainnsamlingen (juni 2018) lærte vi opp ca 20 testere, og alle ble sertifisert for å sikre god kvalitet på data. Alle de 1 286 barna med foreldre-samtykke (både i fokusgruppen og kontrollgruppen) deltok juni 2018 i post-test kartlegging hvor de løste alderstilpassede oppgaver på nettbrett.</p> <p>Kartlegging ble organisert gjennom aktivitetsdager hvor barnehagene kom til tre sentrale lokasjoner sammen med alle førskolebarna. Barna møtte opp til avtalt tid for en kort kartlegging. De tre lokasjonene var Vitenfabrikken (Sør-Rogaland) Klatreparken høyt og lavt (Nord-Rogaland) og Aktivitetsdag med barnehagelærerstudenter (Drammen). Barnehagelærere og barna selv har gitt svært positive tilbakemeldinger på disse aktivitetsdagene. Alle barna fikk en liten premie (en liten gympose) og takk for sin deltakelse i forskningsprosjektet.</p> <p>To forskere i prosjektet er på utenlandsopphold skoleåret 2018/2019 ved Hallie E. Ford Center for Healthy Children and Families ved Oregon State University (Ragnhild Lenes og Ingunn Størksen).</p> <p>Det har blitt utarbeidet en 15 studiepoengs videreutdanning i Lekbasert læring hvor deler av opplegget har vært nettbasert. Dette kurset har vært drevet fra UiS i studieåret 2018/2019.</p>

<p>Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen</p>	<p>Det har vært stor aktivitet på mange plan. Vi er svært fornøyde med at den store datainnsamlingen i august 2017 og juni 2018 (som inkluderte nesten 1 300 barn) ble gjennomført som planlagt. Barn og ansatte i barnehagene var fornøyde med kombinasjonen av aktivitetsdag og kartleggingsdag.</p> <p>Vi er også fornøyde med utviklingen av videreutdanningsopplegget vårt, og etterspørselen etter dette. Boka «Lekbasert læring i barnehagen – et forskningsbasert førskoleopplegg» selger bra og nettsiden www.lekbasert.no blir brukt mye.</p> <p>Sist, men ikke minst, ser vi fram til å fortsette videreformidling og publisering fra prosjektet.</p>

3.5 Programområdet «Læringsmiljø og psykisk helse»

3.5.1 Se videre

<p>Hensikt og mål/kort om prosjektet</p>	<p>Undersøke forhold i læringsmiljøet som har betydning for motivasjon, psykisk helse og fullføring av videregående skole. Et longitudinelt forskningsprosjekt.</p>
<p>Planlagte aktiviteter 2019</p>	<p>Fortsette arbeid med produksjon av vitenskapelige artikler (4 artikler er nå under arbeid, hvorav én i revisjonsprosess), og presentasjon på internasjonal motivasjonskonferanse: "7th International Self-Determination Theory Conference". Flere artikler planlegges påbegynt i 2019, blant annet i samarbeid med professor II-ere. En masterstudent anvender data fra prosjektet i sin masteroppgave. Datainnsamlingen i skolene er ferdigstilt, men samarbeidet med Rogaland Fylkeskommune om påkobling av registerdata fortsetter (t.o.m. 2021).</p>
<p>Prosjektleder</p>	<p>Edvin Bru og Maren Stabel Tvedt.</p>
<p>Prosjektteam</p>	<p>Edvin Bru, Maren Stabel Tvedt, Ann Kristin Kolstø-Johansen.</p>

Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>Siste datainnsamling (T3) ble gjennomført i mars 2018 (n=1008), og registerdata fra fylkeskommunen ble koblet på i to omganger. En kort introduksjonsfilm ble produsert, og brukt som introduksjon til elevene. Det ble holdt fire skreddersydde tilbakemeldinger på enkeltskoler, med resultater fra den enkelte skole. Det er også gitt innspill til samlinger gjennomført av skoleeier med ansatte i skolene, basert på resultater fra studien.</p> <p>Bearbeiding og analyse av data har vært sentralt i 2018, og en artikkel ble antatt og reantatt i 2018. Det ble presentert på en internasjonal konferanse; ISSBD 2018. Analyser av longitudinelle data ble påbegynt.</p>
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	<p>Datainnsamlingen har gått etter planen, og avsluttet på skolene. Skolene som takket ja til tilbakemelding på skolevise resultater gir uttrykk for at dette er meningsfullt. Analysearbeid og produksjon av artikler har forventet framdrift.</p>

3.5.2 Etter mobbing

Hensikt og mål/kort om prosjektet	<p>Undersøke nærmere hvordan skoler kan følge opp barn og unge som har vært utsatt for mobbing. Det er mangelfull forskning og praksis på området. Formålet med prosjektet er å identifisere sentrale innholdskomponenter i oppfølgingsarbeidet samt hvordan arbeidet kan organiseres.</p>
Planlagte aktiviteter 2019	<p>Utenlandsopphold ved Aarhus Universitet, Danmark, ferdigstille datainnsamling, analysere data, første artikkelutkast ferdig, og ett PhD-kurs skal gjennomføres.</p>
Prosjektleder	<p>Kjersti B. Tharaldsen og Mari M. Lunder</p>
Prosjektteam	<p>Kjersti B. Tharaldsen, Mari M. Lunder, Edvin Bru, Paul Stallard og Pål Roland.</p>
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>Hoveddelen av datainnsamlingen er gjennomført, og analyser påbegynt. Deltatt på ett PhD-seminar. Permisjon fra juni.</p>

Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Datainnsamlingen har gått etter planen. Mangler rekruttering av en skole og 5 informanter.
--	--

3.5.3 ROBUST

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Utvikle og evaluere et undervisningsopplegg for elever i 8. trinn. Opplegget har som mål å styrke elevers sosiale og emosjonelle kompetanse, samt motivasjon for skolefaglig arbeid. Prosjektet er et samarbeid mellom HHUIS og Læringsmiljøsenderet. Opplegget utprøves i Bærum kommune.
Planlagte aktiviteter 2019	Ferdigstille intervensjonen, samt kvantitativ og kvalitativ datainnsamling. Analysere data og påbegynne artikkelutkast.
Prosjektleder	Edvin Bru
Prosjektteam	Edvin Bru, Lene Vestad, Elin N. Vangsnes, Nina Grini, Paul Stallard og Kjersti B. Tharaldsen.
Gjennomførte aktiviteter 2018	Forankringsmøte i Bærum ble gjennomført. Intervensjonen ble utviklet og påbegynt. En stor del av arbeidet bestod i utviklingen av undervisningsoppleggets konkrete innhold samt digitale ressurser tilknyttet disse. Datainnsamling ble planlagt og påbegynt.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Samarbeidet med Bærum har gått meget bra. Fremdrift har blitt godt overholdt. Det forventes at undervisningsopplegget kan justeres noe som følge av den grundige evalueringen som gjenstår.

3.6 Annen pågående forskning

3.6.1 Forskning på tiltak for flyktninger i videregående skole

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Målet er å forske på tiltaket som utvikles når det gjelder skolens arbeid med flyktninger, jfr. Utvikling av tiltak for flyktninger i videregående skole, under avsnittet Kompetanse og
-----------------------------------	---

	<p>kvalitetsutvikling. Det tenkes forskning primært på implementering. Dette vil handle om erfaringer og spesielt utfordringer som lærere og elever opplever ved gjennomføring av tiltaket. Forskingen er knyttet til programområdet Læringsmiljø og psykisk helse.</p>
Planlagte aktiviteter 2018	<p>Piloteringen og etterarbeid av denne skjer som en del av doktorgradsarbeidet til Charlotte Hancock.</p>
Prosjektleder	<p>Hildegunn Fandrem</p>
Prosjektteam	<p>Edvin Bru, Hildegunn Fandrem, Charlotte Hancock, Unni Vere Midthassel.</p>
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>Etterarbeid i forbindelse med gjennomføring av pilotering, som for eksempel analyse av data og skriving av resultater, artikkel påbegynt.</p>
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	<p>Aktivitet har vært noe begrenset pga. av sykemelding, dermed er måloppnåelsen ikke helt i tråd med det som var planlagt. Aktiviteten har dette året vært relatert kun til doktorgradsprosjektet, og blir nok det i fortsettelsen, to av teammedlemmene har derfor falt fra.</p>

3.6.2 Lærere og skolelederes opplevelse av self- and collective efficacy

Hensikt og mål/kort om prosjektet	<p>I prosjektet vil man undersøke skoler som har egne grupper for elever som viser problematferd, og skoler som ikke har det. Det skal sees nærmere på hvilken betydning slike tiltak har for skoler, og om det er mulig å identifisere noen trekk som skiller skoler som benytter seg av slik tiltak, fra skoler som ikke gjør det. Gjennom prosjektet skal man kartlegge «self- and collective efficacy» hos lærere og skoleledere, i skoler som har, og ikke har segregerte grupper for elever som viser lav motivasjon for skole og problematferd. Utvalget er 200 barneskoler (100 som har slike grupper og 100 skoler som ikke har slike grupper) og 200 ungdomsskoler (samme fordeling som på barnetrinnet).</p> <p>«Self- and collective efficacy» – er det forskjell i rapporteringen fra skoler som har, eller ikke har slike gruppe, mellom barnetrinn og ungdomstrinn/kjønn, utdanning, fartstid i skole ol. Spørreskjema</p>
-----------------------------------	---

	<p>som sendes per post. Lærere og skoleledere svarer på to spørreskjema; 1) Self efficacy og 2) Collective efficacy.</p>
Planlagte aktiviteter 2018	<p>Sende ut spørreskjema, analyse og skrive fagfellevurdert forskningsartikkel, publiseres i Spesialpedagogikk.</p>
Prosjektleder	<p>Hanne Jahnsen og Frank Rafaelsen.</p>
Prosjektteam	<p>Hanne Jahnsen og Frank Rafaelsen.</p>
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>Prosjektet ble av kapasitetshensyn forsinket, og kun litt forberedende arbeid og oppstart med spørreundersøkelsen ble gjort.</p>
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	<p>Det var en utfordring med svært lav svarandel på spørreundersøkelsen, og man må se videre på hvordan prosjektet kan følges opp videre.</p>

3.6.3 Inkluderingsprosesser blant innvandrerelever

Hensikt og mål/kort om prosjektet	<p>Hensikten er å studere inkluderingsprosesser blant innvandrerelever. Prosjektet følger opp et påbegynt arbeid fra 2016 der inkluderingsprosesser var fokus på studietur og nettverksbygging med fagmiljø ved Northampton University.</p> <p>Hensikten er å gjennomføre en kvalitativ studie av inkluderingsprosesser blant nyankomne elever. Studien vil gjennomføres som en intervjustudie blant elever og lærere på ungdomstrinnet på skoler med innføringsklasser.</p>
Planlagte aktiviteter 2018	<p>Ferdigstilling og publisering av artikkel.</p>
Prosjektleder	<p>Kirsti Tveitereid</p>
Prosjektteam	<p>Hildegunn Fandrem, Hanne Jahnsen, Svein Nergaard og Kirsti Tveitereid.</p>

Gjennomførte aktiviteter 2018	Publiseringskanal er endret til kapittel i bok på Springer forlag: <i>Contextualizing immigrant Resilience; Cultural and Accultural perspectives</i> . Artikkelen er ferdigskrevet og revidert i 2 omganger.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Tilfredsstillende måloppnåelse, men en liten forsinkelse i prosessen med hensyn til publisering.

3.6.4 Inkluderingsprosesser

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Deltaking i et nordisk nettverk som arbeider med utgangspunkt i spørsmål om inkludering og økt læringsutbytte for alle elever. Hensikten er å samarbeide med utgangspunkt i pedagogisk praksis og evidensbasert kunnskap for å utveksle erfaringer og utvikle og beskrive ny kunnskap om likheter og forskjeller i de nordiske landene.
Planlagte aktiviteter 2018	I mars 2018 ble det søkt om midler fra Norplus Horizontal til å drive nettverket. Søknaden ble innvilget og prosjektet « <i>What is inside the blackbox in Nordic schools? Understanding the inner core of inclusive capability</i> », fikk 56.000 uro. Hovedaktiviteten i prosjektet er samlinger i deltakerlandene med skolebesøk og utveksling av praksiserfaringer.
Prosjektleder	Svein Erik Nergaard
Prosjektteam	Svein Erik Nergaard
Gjennomførte aktiviteter 2018	I september 2018 ble det gjennomført en samling i Akureyri på Island. Planlagte samlinger er: mars 2018 i Gøteborg/Gislaved, september 2018 Tromsø og en avslutningskonferanse i Gøteborg i mars 2019.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Prosjektet er gjennomført etter planen.

3.6.5 Inkluderingsprosesser

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Deltakelse i prosjektet Raising Achivement for All Learners i regi av European Agency for Special Needs and Inclusive Education. Hensikten med prosjektet har vært å sette søkelys på hvordan beslutningstakere på alle nivå best kan støtte og utvikle en opplæring som gir bedre kvalitet og mer inkludering for alle elever. Prosjektet var 3-årig og hadde deltakerkommuner og skoler fra Skottland, Italia og Polen.
Prosjektleder	Svein Erik Nergaard
Gjennomførte aktiviteter	Prosjektet og Senterets deltakelse er gjennomført etter planen. Prosjektet er avsluttet.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Sluttrapporten fra prosjektet «Key Actions for Raising Achieement. Guidance for Teachers and Leader» foreligger og er tilgjengelig online. https://www.european-agency.org/resources/publications/key-actions-raising-achievement-guidance-teachers-and-leaders

3.6.6. Et lag rundt eleven - økt helsesøsterressurs i systemrettet og strukturert samhandling med skole

Hensikt og mål/kort om prosjektet	En RCT-studie der fire skoler i 12 kommuner får økt ressurs i en to-årsperiode. Ressursen rettes mot 5-7 trinn. Øvrige skoler er kontrollgruppe. Etter to år skal en se om det er endring i opplevd læringsmiljø, elevenes fravær og eventuelt læringsutbytte målt på nasjonale prøver. Prosjektet skal også gi økt kunnskap om helsesykepleierrollen. Prosjektet er finansiert av Utdanningsdirektoratet og gjennomføres i et samarbeid mellom NIFU, Folkehelseinstituttet og Læringsmiljøsentret. NIFU har prosjektledelsen.
Planlagte aktiviteter 2019	Workshop for deltakende kommuner januar Kvantitative data innhentes og feltarbeid gjøres i henhold til prosjektplan. Presentasjon på ICSEI i januar. Publisering i Bedre skole og arbeid med internasjonale vitenskapelige artikler.
Prosjektleder	Roger André Federici (NIFU)

Prosjektteam	Karin Vaagland og Ester Rønsen (NIFU) Arnfinn Helleve (Folkehelseinstituttet) Edvin Bru og Unni Vere Midthassel (Læringsmiljøsenderet)
Gjennomførte aktiviteter 2018	Workshop med kommunene ble gjennomført i januar. Kvantitative data ble innhentet i henhold til plan og første feltarbeid gjennomført som planlagt. Prosjektteamet hadde en workshop i Stavanger. Midtveisrapport levert Utdanningsdirektoratet.
Prosjektmedarbeiders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Prosjektet går etter planen og skal avsluttes i 2020

3.6.7 Videobased Improvement for Teachers (VITE) - PILOT

Hensikt og mål/kort om prosjektet	<p>VITE-prosjektets hovedmål er å utvikle og pilotere et tiltak for profesjonell utvikling for lærere ved bruk av systematisk videoobservasjon i klasserommet. I tillegg er det et mål at deltakende lærere får mulighet til å utvikle sine klasseromsinteraksjoner basert på individuell tilbakemelding/veiledning på egen praksis. På lengre sikt er det et mål at tilbakemelding/veiledning skal kunne føre til økt elevengasjement, og i tillegg økt faglig og sosialt læringsutbytte.</p> <p>Prosjektperioden er 2018- 2020. Pilot- prosjektet anvender spørreskjema til både lærere og elever, InSitu (kort spørreskjema til elever etter hver videofilming), og klasseromsobservasjon. Piloten består av både intervensjonsgruppe og kontrollgruppe.</p> <p>Prosjektet er knyttet til Læringsmiljøsenderet. Det er en stipendiat som evaluerer piloten, samt en masterstudent som skriver sin oppgave knyttet til prosjektet.</p>
Planlagte aktiviteter 2019	Så langt i 2019 er vi kommet i gang med piloten og datainnsamling i prosjektet. Lærere er rekruttert, og er i gang med både videoobservasjon og veiledning. Disse lærerne vil delta frem til sommeren 2019.

	<p>Vi søkte om, og fikk tildelt midler fra fakultetet. Disse midlene skal blant annet brukes til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Quint Conference 18-20 juni 2019 ved Universitetet i Oslo. • Teste ut mindre og mer brukervennlige kamera til videoobservasjon i klasserommene. • Prøvelisenser for utprøving av norske og/eller engelskspråklige online-plattformer for videoveiledning. (Utvikle og gjennomføre et interaktivt seminar for deltakende lærere i prosjektet).
Prosjektleder	Sigrun K. Ertesvåg og Maren Stahl Lerang
Prosjektteam	Randi Myklebust Sølvik, Grete Sørensen Vaaland, Ella Bjerga Pettersen
Gjennomførte aktiviteter 2018	<p>Oppstart høsten 2018 for stipendiat som skal evaluere piloten i prosjektet. Lærere ble rekruttert, både til intervensjonsgruppe og kontrollgruppe. Det ble opprettet en egen nettressurs for deltakende lærere, som inneholder videobibliotek (basert på CIESL), webforelesninger etc.</p> <p>Det har vært en utfordring å ivareta kravene for både GDPR, samt de forskningsetiske utfordringene når det kommer til lagring av digitale data. Det har også vært ressurskrevende å finne sikre nok lagringsmuligheter for videoene som skal lagres og oppbevares. Vi har til slutt valgt å benytte oss av forskningsplattformen til Tjenester for Sensitive Data (TSD) ved Universitetet i Oslo, som oppfyller de strenge kravene til behandling og lagring av sensitive forskningsdata.</p>
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	<p>Meldeprosessen til personvernombudet/NSD tok betydelig lengre tid enn antatt, og flere avklaringer måtte gjøres før vi kunne gå i gang, grunnet de nyeste endringene med GDPR. Dette førte til at vi ikke kom i gang med datainnsamlingen før januar 2019 (målet var i løpet av høsten 2018). Når prosjektet nå er kommet i gang, går det etter planen.</p>

4 Undervisning og veiledning

4.1 Masteremne

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Læringsmiljøsentret tilbyr tre emner à 15 stp innen Master i utdanningsvitenskap, spesialpedagogisk profil.
Planlagte aktiviteter 2018	MUT 200 (sammen med IGIS)(Utdanning og samfunn), 202 (Emosjonelt og sosialt sårbare barn og unge), 205 (Utagerende og sosiale vansker)
Emneansvarlig	Liv Jorunn Byrkjedal Sørby (205), Edvin Bru (202), Elsa Westergård (200).
Team	De fleste vitenskapelig ansatte ved senteret underviser eller veileder på masteremnene.
Gjennomførte aktiviteter 2018	Alle emner er gjennomført i 2018. MUT 202 hadde 41 studenter som fullført emnet. MUT 200 hadde 62 studenter som gjennomførte emnet. MUT 205 hadde 44 studenter som fullførte.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Det har vært stor søkning til Læringsmiljøsentrets emner og evalueringene av emnene er gode.

4.2 Praksislæreremne

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Tilby samlingsbasert 15 stp emne for lærere i ungdomsskole og videregående som mottar studenter fra lektorprogrammet og PPU ved UiS.
Planlagte aktiviteter 2019	Studieåret 2019/20 vil et nytt kull på 25 praksislærere tas opp
Emneansvarlig	Unni Vere Midthassel

Team	Unni Vere Midthassel og Maren Stabel Tvedt.
Gjennomførte aktiviteter 2018	25 studenter ble tatt opp høsten 2018 og fullfører studiet våren 2019. Høsten 2018 var studentene på campus 3 dager.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Emnet startet for andre gang høsten 2018 med 25 studenter. Vi har et godt samarbeid med IKS i gjennomføringen. Det gjelder både faglig og administrativstøtte. Studentene er motiverte, og vi er fornøyd med aktiviteten. Alle som startet i 2017 gjennomførte studiet våren 2018. Vi mener vi har fått en form som passer dette studiet, men jobber stadig med forbedringer.

4.3 Prevention and intervention of bullying in learning environments

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Emnet er et nettbasert emne om mobbing utviklet i samarbeid med DCU. Emnet består av i alt 12 videoforelesninger med tilhørende arbeidsoppgaver. Studentene leverer 3 essay som utgjør eksamen.
Planlagte aktiviteter 2018	Emnet er nettbasert og vil foregå i høstsemesteret. Evaluering og revidering vil foregå i vårsemesteret.
Emneansvarlig	Hildegunn Fandrem
Team	Hildegunn Fandrem, Ella C. Idsøe, Erling Roland og Ida Risanger Sjursø.
Gjennomførte aktiviteter 2018	Studie ble gjennomført av 20 studenter. Evalueringsmøter er avholdt både internt og i Dublin. Tydeligere avtaler med hensyn til arbeidsfordeling er gjort og er blitt nedfelt.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	God oppslutning og engasjement fra studenter på norsk side. Noe oppstartsproblemer også i år, viktig å sikre enda bedre rutiner og føle oppsatt arbeidsfordelingsoversikt. Klare avtaler med samarbeidspartnere om frister osv. neste år.

4.4 Barnehagelærerutdanningen – Bachelornivå

Hensikt og mål/kort om prosjektet	<p>Undervisningen i Pedagogikk 2. klasse (Emne BBL 102, 15 Studiepoeng) har som hensikt å videreformidle nyere forskning og teori omkring temaet: Risikosamspill.</p> <p>Undervisningen i fordypningen Småbarnspedagogikk (Emne BFØ 305, 30 Studiepoeng) har som hensikt å formidle nyere forskning og teori omkring småbarn i risiko i lys av tilknytningsteori.</p> <p>Undervisning i videreutdanningen Småbarnspedagogikk (Emne NSP 100, 30 Studiepoeng) har som hensikt å formidle nyere forskning og teori om relasjoners betydning for barns vekst og utvikling i lys av tilknytningsteori.</p>
Planlagte aktiviteter 2018	Fire undervisningsdager i fordypningsemne Småbarnspedagogikk.
Emneansvarlig	Cecilie Evertsen Stanghelle
Team	Cecilie Evertsen Stanghelle
Gjennomførte aktiviteter 2018	Senteret bidro med undervisning på de oppsatte emnene på vår- og høstsemesteret.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Undervisningen ble gjennomført etter planen med full måloppnåelse.

4.5 Veiledning av systemrettet arbeid i barnehage

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Som beskrevet tidligere så tilbys en kursrekke gjennom «Være sammen» som handler om kapasitetsbygging i barnehagen. Kurset kan også tas som en videreutdanning, hvor de gjennom blant annet oppgaveskriving kan kvalifisere til å få godkjent utdanningen med 10 stp. De fleste kursdeltakerne velger som regel å ta det som en videreutdanning, noe som virker å heve kvaliteten på kursdeltakernes utbytte.
-----------------------------------	---

Planlagte aktiviteter 2018	Det er gjort avtale for videre samarbeid ut 2018, med samme innhold og omfang som i 2017. Det er planlagt to kursrekker våren 2019.
Emneansvarlig	Pål Roland
Team	Svanaug Lunde og Pål Roland.
Gjennomførte aktiviteter 2018	I løpet av året var det 221 kursdeltakere som valgte å gjennomføre og bestå veilederstudiet.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Kursdeltakerne som tar studiet, ser ut til å få betydelig mer utbytte både av kurssamlingene og opplegget i sin helhet.

4.6 Skolemiljø og ledelse

Hensikt og mål/kort om prosjektet	<p>15 sp samlingsbasert mastermodul for skoleledere, initiert av Utdanningsdirektoratet. Formålet er at skoleledere skal tilegne seg kunnskaper og ferdigheter som er nødvendige for å kunne løse de konkrete utfordringene og problemene de står overfor. Utdanningen skal føre til konkret forbedring og endring i skolen.</p> <p>Studiet består av fire samlinger á to dager og veiledning mellom samlingene. Sentralt i studiet er ledede kollegagrupper som bidrar til læring mellom skolelederne. Samlingene er dynamiske med plenums- og gruppeaktiviteter.</p> <p>Alle rektorene gjennomfører et utviklingsarbeid på sine skoler. Studiet avsluttes med en skriftlig hjemmeeksamen knyttet til det lokale utviklingsarbeidet.</p>
Planlagte aktiviteter 2019	Det første kullet på 32 skoleledere avsluttes våren 2019. Et nytt kull på 30 starter opp samme høst. I 2019 er det to todagers samlinger for første kull og til høsten to todagers samlinger for andre kull
Prosjektleder	Unni Vere Midthassel
Prosjektteam	Janne Støen, Tove Flack, Frank Rafaelsen og Ida Risanger Sjursø

Gjennomførte aktiviteter 2018	Studiet ble planlagt våren 2018 og første kull startet på høsten. De planlagte aktivitetene knyttet til det, ble gjennomført. I tillegg deltok prosjektleder på en samling for tilbydere av rektorutdanninger i regi av Utdanningsdirektoratet.
Prosjektleders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Det har vært et spennende, kjekt og lærerikt arbeid, både i prosjektteamet og med studentene. Det har vært en god dialog med studentene underveis. Justeringer er gjort for at dette skal bli et best mulig studium i forhold til målsettingen. Vi har lagt vekt på at det skal være forskningsbasert og praksisrettet. Studentene gir uttrykk for at dette har vi fått til, og det gir inspirasjon til fortsettelsen.

4.7 Supervisor Qualification Programme

Hensikt og mål/kort om prosjektet	Dette er et samlingsbasert tverrfakultært kurs for Phd-veiledere. Hensikten er å utvikle Phd-veiledere for veiledning av stipendiater ved UiS. Kurset er laget for å svare opp forventninger i retningslinjene. Det er strukturert med sentrale tema etter doktorgradsløpet. Ledede kollegagrupper er sentralt i kurset, som ellers består av plenumsaktivitet og gruppediskusjoner. Kurset ledes fra SV-fakultetet og har med kursledere fra HF, TN og UH. Det går over ett semester og består av tre moduler med hver sin todagers samling. Kursspråket er engelsk.
Planlagte aktiviteter 2019	Kull nr 2 startet i februar med 30 phd-veiledere fra UiS. I løpet av våren skal alle modulene være gjennomgått.
Prosjektleder	Håvard Hansen (SV)
Prosjektteam	Unni Vere Midthassel (UH), Randi Wågø AAs (HF), Bjørn Ivar Kruke (TN), Trude Furunes (SV), Kari Søndena (SV) og Eirik Østensjø Tjelle (SV)
Gjennomførte aktiviteter 2018	Det første kurset ble gjennomført med 30 phd-veiledere våren 2018.
Prosjektmedarbeiders vurdering av aktiviteten og måloppnåelsen	Det har vært lærerikt og spennende å få jobbe med dette kurset sammen med kolleger fra andre fakulteter. Deltakerne er motiverte og aktive og jeg mener vi har gjennomført det vi satte oss som mål.

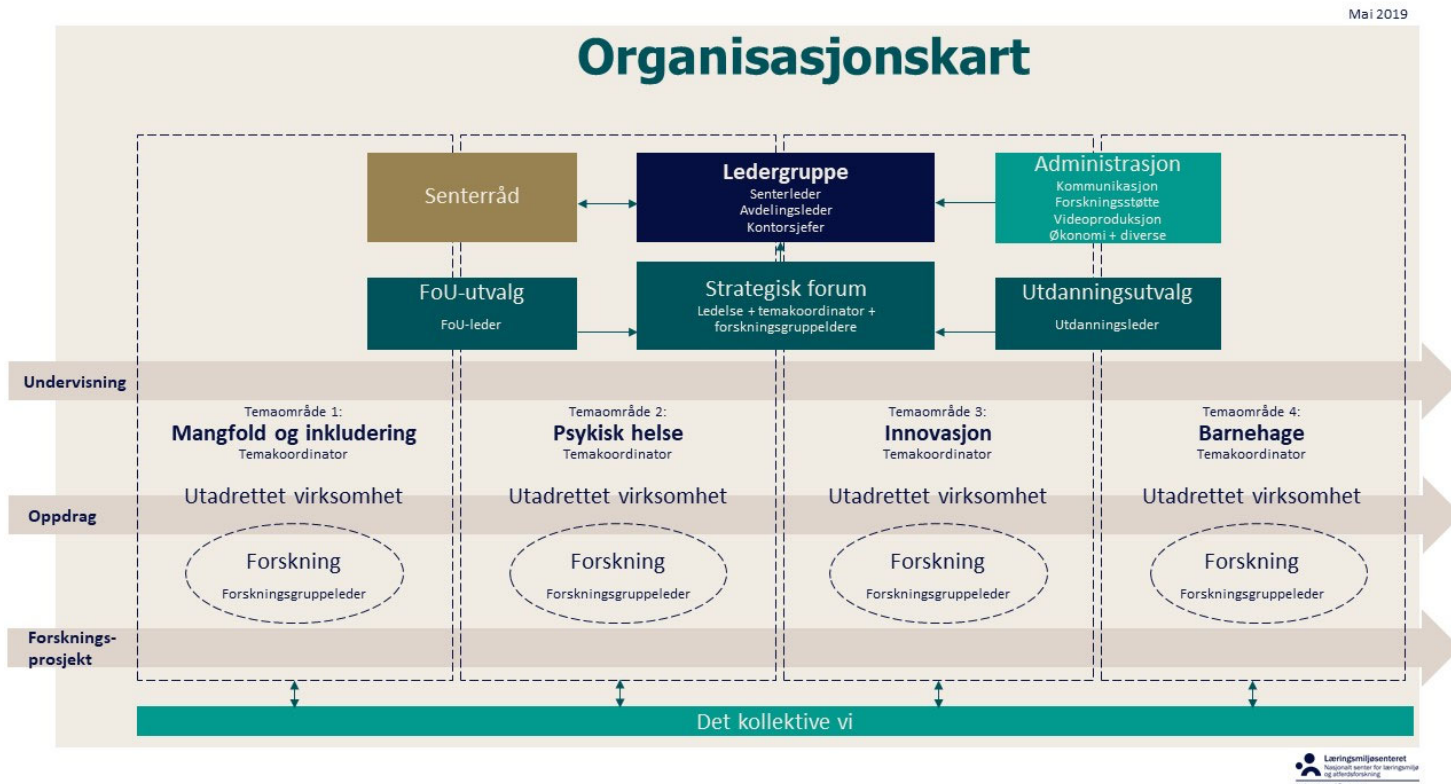
5 Administrasjon og organisasjonsutvikling

5.1 Organisasjon og ledelse

5.1.1 Organisasjonsmodell

Senteret innførte fom august 2017 en ny tematisk organisering for å sikre at alle ansatte hadde tilhørighet til et faglig utviklende fellesskap. Dette både for å sikre kvaliteten på senterets arbeid, samt den enkeltes faglige utvikling. Det ble også innført for å sikre gjennomsiknelighet og synliggjøre hvor ulike beslutninger ble tatt. Det kom fort positive tilbakemeldinger på den nye modellen, og den gjør det også enklere å presentere senteret utad til målgrupper som trenger innsikt i våre kompetanseområder. Modellen ivaretar også synergien mellom forskning, utvikling og praksisnært arbeid.

Evaluering av ordningen mot sommeren 2018, viste at det var ønskelig å fortsette med samme struktur, men med noen justeringer og økt bevisst het rundt samarbeid på tvers av temaområdene. En strukturell endring ble allikevel fra høsten 2018 innført ved at ressursene som var benyttet som avdelingsleder ved avd. Stavanger ble omgjort til FoU-leder, Utdanningsleder, samt økt tid og ansvar til temagruppekoordinatorerne.

Figur 5.1 Organisasjonsmodell pr. 01.08.18.

5.2 Ansatte per 31.12.2018

5.2.1 Fast ansatte

- Dag Jostein Nordaker, førsteamanuensis – senterleder, åremål
- Elin Ødegård, førsteamanuensis – avdelingsleder Porsgrunn
- Lars Halvor Bjelland, kontorsjef avd. Porsgrunn
- Ingar Lee, kontorsjef avd. Stavanger
- Edvin Bru, professor
- Liv Jorunn Byrkjedal-Sørby, universitetslektor
- Sigrun K. Ertesvåg, professor
- Hildegunn Fandrem, professor
- Tove Flack, førsteamanuensis
- Torunn Helene Fredriksen, seniorrådgiver - nettredaktør
- Eva Gjein, førstekonsulent
- Nina Grini, universitetslektor
- Kari Stamland Gusfre, universitetslektor
- Trude Havik, førsteamanuensis
- Hanne Jahnsen, førstelektor
- Ann Kristin Kolstø-Johansen, forskningskoordinator
- Svanaug Lunde, universitetslektor
- Ingrid Midteide Løkken, universitetslektor
- Marianne Torve Martinsen, førstelektor
- Wenche Midtgarden, seniorkonsulent
- Unni Vere Midthassel, professor
- Svein Erik Nergaard, førstelektor
- Erik Nordgreen, universitetslektor
- Henning Plischewski, universitetslektor
- Frank Rafaelsen, universitetslektor
- Pål Roland, dosent
- Cecilie Evertsen Stanghelle, universitetslektor
- Maria Gilje Strand, kommunikasjonsrådgiver (permisjon)
- Janne Støen, førstelektor
- Ingunn Størksen, professor
- Randi Myklebust Sølvik, førsteamanuensis
- Kjersti Balle Tharaldsen, førsteamanuensis
- Elin Thuen, førsteamanuensis (permisjon)
- Kirsti Tveitereid*, universitetslektor

- Grete S. Vaaland, førsteamanuensis
- Elin Nesvoll Vangsnes, universitetslektor
- Elsa Westergård*, førsteamanuensis
- Klara Øverland, førsteamanuensis
- Førsteamanuensis skole, vakant
- Professor barnehage, vakant
- Professor skole, vakant
- Professor skole, vakant
- Rådgiver, vakant

* *verneombud*

5.2.2 Vikarer, midlertidig ansatte og timelærere m.m.

- Ulf Blossing, dosent
- Ellen Elvethon, universitetslektor
- Johannes Finne, universitetslektor
- Hilde Margrethe Hegna, førstelektor
- Guttorm Helgøy, universitetslærer
- Kjetil Helland, kommunikasjonsrådgiver
- Lilja Nordfjörd Jakobsen, forskningskoordinator (vikar)
- Ina Midttveit, kommunikasjonsrådgiver (vikar)
- Erling Roland, professor
- Pamela Sammons, professor
- Ksenia Solheim, universitetslektor
- Gro Tuxen Steingilda, konsulent
- Fredrik Dahle Vedholm, førstekonsulent
- I tillegg ca 25 eksternt ansatte i deltidsstillinger i Læringmiljøprosjektet

5.2.3 Stipendiater

- Dieuwer Ten Braak
- Charlotte Hancock
- Joachim Kolnes, offentlig phd
- Ragnhild Lenes
- Maren Stahl Lerang
- Mari Markussen Lunder (permisjon)
- Ella Bjerga Pettersen
- Ida Risanger Sjursø
- Maren Stabel Tvedt
- Lene Vestad

5.2.5 Professor II / Førsteamanuensis II

- Thormod Idsøe, professor
- Marja-Kristiina Lerkkanen, professor
- Megan McClelland, professor
- Thomas Moser, professor
- Christopher Niemiec, professor
- Paul Stallard, professor
- Dagmar Strohmeier, professor
- Tuomo Virtanen, førsteamanuensis

Oversikten viser at Læringsmiljøsentere ved utgangen av 2018 hadde 41 faste stillinger inkludert de som var vakante. Her er administrative stillinger som organisatorisk nå ligger til fakultetet inkludert, samt de som er ute i permisjon. Det var 5,8 stillinger som er fysisk tilknyttet avdelingene av midlertidig karakter, hvor 2,8 av disse var administrative stillinger finansiert av eksterne midler. Øvrige midlertidige delstillinger er knyttet til enkeltprosjekter og har tilholde ulike steder i landet. Senteret hadde 10 stipendiater i ulike faser av løpet, samt 8 førsteamanuensis/professor II-stillinger. Av de faste vitenskapelige stillingene er 9 på professor/dosen-nivå, 10 er førsteamanuensis, 4 førstelektorer og 11 universitetslektorer.

5.3 Senterråd

5.3.1 Senterrådets sammensetning

Senterrådsleder

Peder Haug, professor v/Høgskulen i Volda

Rådsmedlemmer

Eksterne:

- **Kjersti Botnan Larsen**, seniorrådgiver, Barneombudet
- **Marianne Haas**, leder PPT, Stavanger kommune (vara)
- **Anita Rosengren**, leder av PBL Stavanger; Tommeliten Barnehage (vara)

Interne:

- **Sigrun Ertesvåg**, vitenskapelig, Læringsmiljøsentret
- **Ingrid Midteide Løkken**, vitenskapelig, Læringsmiljøsentret
- **Unni Vere Midthassel**, vitenskapelig, Læringsmiljøsentret
- **Eva Gjein**, teknisk/administrativ, Læringsmiljøsentret
- **Torunn Helene Fredriksen**, teknisk/administrativ, Læringsmiljøsentret (vara)
- **Dieuwer ten Braak**, stipendiat/student, Læringsmiljøsentret
- **Maren Stabel Tvedt**, stipendiat/student, Læringsmiljøsentret (vara)

5.4 HMS

Senteret hadde i 2018 ingen medarbeiderundersøkelse siden de gjennomføres kun annen hvert år. Risikoanalyse og handlingsplan ble laget i det digitale systemet SIM for andre gang, og erfaringene har gjort arbeidet noe lettere enn ved første forsøk. For øvrig ble HMS-arbeidet fulgt opp etter vanlige prosedyrer med HMS-tematikk på avdelingsmøte i Stavanger og Porsgrunn, samt involvering knyttet til risikoanalyse og utarbeidelse av handlingsplan.. Det sosiale arbeidet ble ivaretatt på begge avdelinger, samt samlet i form av personalseminarer på tvers av avdelingene. Viser ellers til endringene gjort i organisasjonsstrukturen tidligere i rapporten.

6 Årsregnskap 2018

6.1 Basis – grunnbevilgning fra KD (UiS-styret)

Regnskapsoversikten følger UiS sin standard kontoplan. Negative tall representerer inntekter eller mindre forbruk. Tabellen under viser en overordnet fremstilling av det økonomiske resultatet ved Læringsmiljøsenteret pr. 31.12.2018.

Regnskapsrapport Læringsmiljøsenteret per 31. desember 2018

	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik mot budsjett
Inntekter fra KD (UiS-styret)	-24 011 110	-23 978 001	-33 109
Salgsinntekter	-2 633 738	-4 715 605	2 081 867
Andre inntekter	-3 214	-90 000	86 786
Sum inntekter	-26 648 062	-28 783 606	2 135 544
Lønn fast	16 519 053	17 490 758	-971 705
Vikarer	1 068 732	573 959	494 773
Stipendiater	1 128 284	1 143 467	-15 183
Midlertidige (engasjert personale)	3 506 040	4 180 468	-674 428
Sosiale avgifter	6 014 603	6 829 172	-814 569
Overført til prosjekt	-5 422 030	-5 234 697	-187 333
Sykepenger/fødselspenger	-423 409	-700 000	276 591
Andre personalkostnader	274 780	144 000	130 780
Sum lønnskostnader	22 666 055	24 427 128	-1 761 073
Investering	745 428	180 000	565 428
Drift	3 374 228	3 638 323	-264 095
Reisekostnader	1 745 401	2 063 619	-318 217
Andre driftskostnader	165 356	75 500	89 856
Sum driftskostnader	6 030 414	5 957 442	72 972
Tilbakeført dekningsbidrag	-380 446	-369 429	-11 017
Indirekte kostnader	-2 040 030	-1 483 535	-556 495
Over-/underskudd fra eksterne prosjekt	-7 921	0	-7 921
Effekt prosjekt	-2 428 397	-1 852 964	-575 433
Interne kostnader	863 570	252 000	611 570
RESULTAT	483 580	0	483 580

Regnskapet pr. 31.12.2018 viser et merforbruk på kr 483.580. Hovedgrunnene til dette budsjettavviket er hovedsakelig lavere inntekter enn budsjettet. Dette skyldes at inntekter som var budsjettet på basisregnskapet er ført på eksterne prosjekter.

Vår nye hverdag med DEKOM (statlig varig ordning med desentralisert kompetansutviklingsmodell) og flere eksterne henvendelser der vi lager pristilbud, gjør økonomien mindre forutsigbar og vanskeligere å budsjettere. Dette gir utfordringer knyttet til bemanning og kapasitet til å ta imot oppdrag vi ønsker. Det er også vanskelig å estimere inntekter knyttet til senterets nye digitale «Spekter-undersøkelse» som tilbys alle skoler i Norge, samt andre eksterne henvendelser.

Vi ønsker å tilby flere kompetanseutviklingstiltak til aktuelle målgrupper. Det brukes mye ressurser på å utarbeide de ulike kompetanseutviklingstiltakene, og dette krever blant annet økt markedsføring og synliggjøring på ulike arenaer opp mot senterets målgrupper.

Inntekter

Inntektene er ca 2,1 mill. kr lavere enn budsjettet. Dette skyldes at en stor del av inntekter som var budsjettet på basisregnskapet er ført på eksterne prosjekter. I tabellen «Effekt prosjekt» viser denne posten at inntekten knyttet til eksterne prosjekter er ca 0,6 mill. kr høyere enn budsjettet.

Lønnskostnader

Når det gjelder lønnskostnader viser tabellen ovenfor at disse er ca 1,7 mill. kr lavere enn budsjettet. Bakgrunnen for dette er at lønnen til en tidligere ansatt er ført som interne kostnader og ligger organisatorisk på en annen budsjettenhet. Dersom man legger til denne lønnskostnaden, vil totale lønnskostnader være ca 0,7 mill. kr lavere enn budsjettet.

Det har pr. 31.12.2018 vært noe høyere aktivitet knyttet til eksterne prosjekter enn antatt. Dette betyr at det er overført kr 187.333 mer i lønnskostnader til eksterne prosjekter enn det som var budsjettet.

Investering, drift og reisekostnader

Driftskostnadene totalt er kr 72.972 lavere enn budsjettet. Investeringskostnadene er kr 565.428 høyere enn budsjettet. Dette knytter seg hovedsakelig til kjøp av møbler og inventar, oppgradering av teknisk utstyr og ombygging knyttet til lokalene i Stavanger.

Kostnader til drift er kr 264.095 lavere enn budsjettet. Dette skyldes blant annet at det er brukt mindre midler til kjøp av undervisnings- og forskningstjenester og det er trykt opp mindre materiell/brosjyrer enn forventet. Det er brukt mindre midler knyttet til kompetanseheving enn forventet. Dette skyldes blant annet det er gjennomført mindre kompetanseheving (som koster penger) og arrangert færre seminar og kurs enn forventet i 2018.

Reisekostnadene er kr 318.217 lavere enn budsjettert og en av årsakene er mer bruk av teknologi som videokonferanser og møter på Skype.

Interne overføringer

Tilbakeført dekningsbidrag er omtrent som budsjettert. Tilbakeførte indirekte kostnader er kr 556.495 høyere enn budsjettert.

6.2 Prosjekter med ekstern finansiering

Mye av arbeidet som gjøres ved Læringsmiljøsenteret foregår i prosjekter, med hel eller delvis ekstern finansiering.

Ekstern finansiering i 2018	Beløp
UDIR - Læringsmiljøprosjektet	10 500 000
NFR	2 650 000
DEKOM	2 000 000
Øvrig finansiering	6 650 000
Sum ekstern finansiering	21 800 000

Totalt er den eksterne finansieringen på ca 21,8 mill. kr i 2018. Av dette er 10,5 mill. kr bevilgning fra Utdanningsdirektoratet knyttet til den statlige satsingen Læringsmiljøprosjektet, ca 2,65 mill. kr er midler knyttet til prosjekter Norges Forskningsråd (NFR), ca 2 mill. kr knyttet til statlig varig ordning med desentralisert kompetansutviklingsmodell (DEKOM) og 6,65 mill. kr knyttet til øvrig finansiering.

7 Publikasjoner og formidling

Doktorgradsavhandling

Flack, Tove (2018). *Relational aggression in adolescents. Exploring the associations with status goals, status stress, perspective taking and empathic concern within the framework of social goal theory*. Stavanger, Universitetet i Stavanger.

Vitenskapelige artikler

Bjerga, Ella (2018). Sammenhengen mellom læreratferd og elevers engasjement. FoU i praksis. Volum 12.(1) s. 47-68.

Blossing, Ulf; Roland, Pål; Sølvi, Randi M. (2018). Capturing sense-made school practice. The activities of the interviewer. *Scandinavian Journal of Educational Research*.

Finne, Johannes Nilsson; Roland, Erling Georg; Svartdal, Frode (2018). Relational rehabilitation: Reducing harmful effects of bullying. *Nordic Studies in Education*, Volum 38.(4).

Havik, Trude; Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Trajectories of students' perceived instructional support. *Social Psychology of Education*.

Ingul, Jo Magne; Havik, Trude; Heyne, David. (2018). Emerging school refusal: a school-based framework for identifying early signs and risk factors. *Cognitive and Behavioral Practice*, Volum In Press, Corrected Proof. s. 1-17.

Kollerova, Lenka; Yanagida, Takuya; Mazzone, Angela; Soukup, Petr; Strohmeier, Dagmar. (2018). "They Think that I Should Defend": Effects of Peer and Teacher Injunctive Norms on Defending Victimized Classmates in Early Adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, Volum 47.(11) s. 2424-2439.

Lerang, Maren Stahl; Ertesvåg, Sigrun K.; Havik, Trude (2018). Perceived Classroom Interaction, Goal Orientation and Their Association With Social and Academic Learning Outcomes. *Scandinavian Journal of Educational Research*.

Mazzone, Angela; Yanagida, Takuya; Caravita, Simona C.S.; Strohmeier, Dagmar. (2018). Moral Emotions and Moral Disengagement: Concurrent and Longitudinal Associations With Aggressive Behavior Among Early Adolescents. *Journal of Early Adolescence*.

Olsen, Dorothy Sutherland; Tikkanen, Tarja Irene (2018). The developing field of workplace learning and the contribution of PIAAC. *International Journal of Lifelong Education*, Volum 37.(5) s. 546-559.

Rege, Mari; Solli, Ingeborg Foldøy; Størksen, Ingunn; Votruba, Mark E. (2018). Variation in Center Quality in a Universal Publicly Subsidized and Regulated Childcare System. *Labour Economics*. Volum 55. s. 230-240.

Roland, Erling Georg (2018). Relational rehabilitation: Reducing harmful effects of bullying. *Nordic Studies in Education*, Volum 38. (4-2018) s. 352-367.

Solheim, Ksenia; Ertesvåg, Sigrun K.; Berg, Grete Dalhaug (2018). How teachers can improve their classroom interaction with students: New findings from teachers themselves. *Journal of educational change*.

Solheim, Ksenia; Roland, Pål; Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Teachers' perceptions of their collective and individual learning regarding classroom interaction. *Educational Research*, Volum 60.(4) s. 459-477.

ten Braak, Dieuwer; Kleemans, Tijs; Størksen, Ingunn; Verhoeven, Ludo; Segers, Eliane (2018). Domain-specific effects of attentional and behavioral control in early literacy and numeracy development. *Learning and individual differences*, Volum 68. s. 61-71.

Tveitereid, Kirsti (2018). Inkludering i barnehagens fellesskap : samarbeid mellom minoritetsfamilien og barnehagens personale. En systematisk litteraturgjennomgang 2012 - 2017. *Paideia*, (16) s. 33-45.

Virtanen, Tuomo Erkki; Vaaland, Grete Sørensen; Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Associations between observed patterns of classroom interactions and teacher wellbeing in lower secondary school. *Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies*, Volum 77. s. 240-252.

Westergård, Elsa; Ertesvåg, Sigrun K.; Rafaelsen, Frank (2018). A preliminary validity of the Classroom Assessment Scoring System in Norwegian lower secondary schools. *Scandinavian Journal of Educational Research*.

Bøker

Glaser, Vibeke; Størksen, Ingunn; Drugli, May Britt (2018). *Utvikling, lek og læring i barnehagen - forskning og praksis*. Fagbokforlaget (ISBN 978-82-450-2387-9) 548 s.

Gusfre, Kari Stamland (2018). *Aktivitetssplikten i praksis*. Pedlex Norsk Skoleinformasjon (ISBN 9788283720587) 59 s.

Havik, Trude (2018). *Skolefravær: å forstå og håndtere skolefravær og skolevegring*. Gyldendal Akademisk (ISBN 9788205500426) 197 s.

Roland, Erling Georg (2018). *Snu-metoden mot kollektive atferdsvansker*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245023411) 163 s.

Roland, Pål; Ertesvåg, Sigrun K. (2018). *Implementering av endringsarbeid i barnehagen*. Gyldendal Akademisk (ISBN 9788205519107) 212 s.

Støen, Janne; Fandrem, Hildegunn; Roland, Erling Georg (2018). *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) 234 s.

Størksen, Ingunn (2018). *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk (ISBN 978-82-02-58640-9) 221 s.

Størksen, Ingunn; ten Braak, Dieuwer; Breive, Svanhild; Lenes, Ragnhild; Lunde, Svanaug; Carlsen, Martin; Erfjord, Ingvald; Hundeland, Per Sigurd; Rege, Mari. *Lekbasert læring - et forskningsbasert førskoleopplegg fra Agderprosjektet*. Oslo: GAN Aschehoug (ISBN 978-82-492-1963-6) 231 s.

Del av bok

Bakken, Bente Muriel; Helgøy, Guttorm; Riise, Trond Hansen (2018). Innsatsteam mot mobbing og PPTs rolle. I: *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) s. 189-211

Fandrem, Hildegunn (2018). Forstå og gjøre seg forstått: omsorg og tilrettelegging for barn med innvandrerbakgrunn. I: *Utvikling, lek og læring i barnehagen - forskning og praksis*. Fagbokforlaget (ISBN 978-82-450-2387-9) s. 259-286

Jahnsen, Hanne; Angelskår, Terje (2018). "Den kommunikasjonen - jeg kunne gjort det annerledes": om rektors rolle i mobbesaker. I: *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) s. 71-93

Lewin, Nina Alise Lund (2018). Høyesteretts stemme om mobbing i skolen. I: *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) s. 31-47

Lunde, Svanaug (2018). Omsorgsfulle relasjoner og begeistring som smitter. I: *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk (ISBN 978-82-02-58640-9) s. 109-130

Løkken, Ingrid Midteide; Martinsen, Marianne Torve (2018). Vennskap og fellesskap i barnehagen. I: *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk (ISBN 978-82-02-58640-9) s. 131-147

Nergaard, Svein Erik; Fandrem, Hildegunn (2018). "Mye å holde orden på": er skoleeier sitt ansvar bevisst i arbeidet med forebygging, avdekking og håndtering av mobbing? I: *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) s. 49-70

Plischewski, Henning (2018). Livsmestring og helse. I: *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk (ISBN 978-82-02-58640-9) s. 35-58

Roland, Erling Georg (2018). Type I- OG TYPE II - SKOLER: problemløsning i mobbesaker. I: *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) s. 157-172

Roland, Erling Georg; Kolstø-Johansen, Ann Kristin; Auestad, Gaute (2018). SPEKTER: et verktøy for å kartlegge mobbing. I: *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) s. 173-188

Roland, Pål (2018). Forebygging av aggresjon og mobbing i barnehagen. I: *Utvikling, lek og læring i barnehagen - forskning og praksis*. Fagbokforlaget (ISBN 978-82-450-2387-9) s. 473-487

Roland, Pål; Stanghelle, Cecilie Evertsen (2018). utfordringer, flyt og spenning i barnehagen. I: *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk (ISBN 978-82-02-58640-9) s. 173-191

Roland, Pål; Støen, Janne; Sjursø, Ida Risanger (2018). "Jeg hadde ingen glade tanker i hodet": elever som har blitt utsatt for langvarig mobbing, og deres psykiske helse. I: *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) s. 139-156

Stanghelle, Cecilie Evertsen (2018). Tilknytning - det nære samspillet kraft. I: *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk (ISBN 978-82-02-58640-9) s. 86-108

Støen, Janne; Fandrem, Hildegunn (2018). "Vi ble noen masekopper - vi ble ikke trodd": foreldres rolle i mobbesaker. I: *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) s. 117-137

Støen, Janne; Fandrem, Hildegunn; Roland, Erling Georg (2018). Mobbing i et systemperspektiv. I: *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) s. 11-30

Støen, Janne; Fandrem, Hildegunn; Roland, Erling Georg; Roland, Pål (2018). Det krevende arbeidet med mobbesaker: innsats og samarbeid på mange nivåer. I: *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) s. 213-232

Støen, Janne; Jahnsen, Hanne (2018). "De har alltid vært uenige": fire læreres tanker om egne handlinger i etterkant av en langvarig mobbesak. I: *Stemmer i mobbesaker: resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*. Fagbokforlaget (ISBN 9788245022155) s. 95-116

Størksen, Ingunn (2018). Livsglede. I: *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk (ISBN 978-82-02-58640-9) s. 17-34

Størksen, Ingunn (2018). Omsorg for barn ved samlivsbrudd. I: *Utvikling, lek og læring i barnehagen - forskning og praksis*. Fagbokforlaget (ISBN 978-82-450-2387-9) s. 287-300

Størksen, Ingunn (2018). Selvregulering. I: *Utvikling, lek og læring i barnehagen - forskning og praksis*. Fagbokforlaget (ISBN 978-82-450-2387-9) s. 189-202

Størksen, Ingunn (2018). Sosial utvikling. I: *Utvikling, lek og læring i barnehagen - forskning og praksis*. Fagbokforlaget (ISBN 978-82-450-2387-9) s. 79-106

Størksen, Ingunn; Stanghelle, Cecilie Evertsen; Løkken, Ingrid Midteide (2018). Psykisk helse i barnehagen. I: *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk (ISBN 978-82-02-58640-9) s. 59-85

Størksen, Ingunn; ten Braak, Dieuwier; Lenes, Ragnhild (2018). Mestring, lek og læring. I: *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk (ISBN 978-82-02-58640-9) s. 192-212

Vestad, Lene (2018). Barnehagen - en arena for flerkulturelt mangfold. I: *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk (ISBN 978-82-02-58640-9) s. 148-172

Westergård, Elsa (2018). En svale gir ingen sommer. Utvikling av kollektiv kompetanse innen foreldresamarbeid.. I: *Å falle mellom to stoler. Samarbeid til barnets beste i barnehage og skole*. Universitetsforlaget (ISBN 978-82-15-02944-3) s. 183-195

Rapporter

Tharaldsen, Kjersti Balle (2018). *Oppfølging av barn og unge som har blitt utsatt for mobbing. Rapport fra fagseminar 4.-5. desember 2017*. Læringsmiljøsentret (ISBN 978-82-7578-060-5) 53 s.

Fagartikler og populærvitenskapelige artikler

Elvethon, Ellen (2018). *God gruppeledelse=trygt læringsmiljø*. Læringsmiljøbloggen. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/god-gruppeledelse-trygt-laringsmiljo-article127224-21353.html> [Publisert: 17.08.2018]

Grini, Nina (2018). *Hvordan står det til med helsa?* Læringsmiljøbloggen. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/hvordan-star-det-til-med-helsa-article128607-21353.html> [Publisert 10.10.2018]

Grini, Nina (2018). *Inkluderende felleskap – «Education that fits»*. Læringsmiljøbloggen. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/inkluderende-felleskap-education-that-fits-article125170-21353.html> [Publisert 03.05.2018]

Grini, Nina; Tharaldsen, Kjersti Balle (2018). Systematisk oppfølging etter mobbing. I: *Bedre Skole* (nr 4)

Gusfre, Kari Stamland (2018). *Er du god å prate med?*. Læringsmiljøbloggen. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/er-du-god-a-prate-med-article123814-21353.html> [Publisert 20.02.2018]

Gusfre, Kari Stamland (2018). *Hvordan kan vi støtte barn i å finne sin identitet?* Læringsmiljøbloggen. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/hvordan-kan-vi-stotte-barn-i-a-finne-sin-identitet-article126210-21353.html> [Publisert 29.06.2018]

Gusfre, Kari Stamland (2018). *Stemmer det at voksne krenker elever?* Læringsmiljøbloggen. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/stemmer-det-at-voksne-krenker-elever-article127888-21353.html> [Publisert 10.09.2018]

Gusfre, Kari Stamland; Tveitereid, Kirsti (2018). *Hvorfor går ikke mobbetallene ned? Mobbing er mer enn det som skjer mellom den som mobber og den som utsettes for mobbing*. Presentasjon av innhold i boken *Stemmer i mobbesaker*. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/skole/mobbing/siste-nytt-om-mobbing/hvorfor-gar-ikke-mobbetallene-ned-article128197-21245.html> [Publisert: 24.09.2018]

Hegna, Hilde Margrethe (2018). *Øyne i nakken og ett på hver finger – om å «se» elever og «lytte» med kroppen*. Læringsmiljøbloggen. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/oyne-i-nakken-og-ett-pa-hver-finger-om-a-se-elever-og-lytte-med-kroppen-article130190-21353.html> [Publisert 20.12.2018]

Jahnsen, Hanne (2018). "Mitt barn blir mobbet!"-historier om manglende oppfølging i nulltoleranse første år. I: *Bedre Skole* (4) s. 58-64

Løkken, Ingrid Midteide (2018). *Selvaktelse og julelenker i desember*. Læringsmiljøbloggen. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/selvaktelse-og-julelenker-i-desember-article129974-21353.html> [Publisert 11.12.2018]

Tveitereid, Kirsti (2018). *Gode råd om å øke elevenes engasjement*. Læringsmiljøbloggen. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/gode-rad-om-a-oke-elevenes-engasjement-article124205-21353.html> [Publisert 15.03.2018]

Tveitereid, Kirsti (2018). *Hele livet fullt av overganger*. Læringsmiljøbloggen <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/hele-livet-er-fullt-av-overganger-article122695-21353.html> [Publisert 15.01.2018]

Tveitereid, Kirsti (2018). *Inkludering er noe annet enn integrering*. <https://laringsmiljosenteret.uis.no/barnehage/mangfold-og-inkludering/siste-nytt-om-mangfold-og-inkludering/inkludering-er-noe-annet-enn-integrering-article130135-21314.html> 2018 [Publisert 19.12.2018]

Tveitereid, Kirsti (2018). *Medborgerskap*. Læringsmiljøbloggen <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/medborgerskap-article126926-21353.html> [Publisert 03.08.2018]

Tveitereid, Kirsti (2018). *Skal du pynte klasserommet til jul?*. Læringsmiljøbloggen <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/skal-du-pynte-klasserommet-til-jul-article129559-21353.html> [Publisert 03.12.2018]

Vangsnes, Elin Nesvoll (2018). *Mobbing og krenkelser : et samfunnsproblem*. Læringsmiljøbloggen <https://laringsmiljosenteret.uis.no/blogg/mobbing-og-krenkelser-er-et-samfunnsproblem-article123935-21353.html> [Publisert 27.02.2018]

Vitenskapelige foredrag

Bjerga, Ella (2018). Evaluating web-mediated professional development resources on teacher-student interactions using systematic observation and students' reports of engagement. *Workshop in Systematic Observation*, Scandic Ålesund; 2018-09-25

Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Classroom interaction for enhanced student learning. *Samling for Rektorutdannarar*, 2018-06-04

Ertesvåg, Sigrun K.(2018). I dei mørke krokane bak kjønnsforskjellane. *Frukostmøte under Forskingsdagane*; 2018-09-28

Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Klasseromet minutt for minutt – Observerte klasseromsinteraksjon som grunnlag for profesjonell utvikling. *Statpedkonferansen 2018*; 2018-03-21

Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Learning Interactions in the Classroom: What Can We Learn from Classroom Observation in Fostering Student Engagement and Learning?. *Learning Interactions International Symposium on Classroom Studies*; 2018-11-01

Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Teachers' improvement in instructional support - methodological approaches. *Kvantitativt forum*; 2018-01-31

Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Validation of the CLASS(-S) in a Nordic context. *Western Norway Workshop on Systematic Observation*; 2018-09-25

Ertesvåg, Sigrun K.; Sølvi, Randi M. (2018). Teachers' improvement in instructional support. *International Congress for School Effectiveness and School Improvement*; 2018-01-09

Fandrem, Hildegunn; Tvedt, Maren Stabel; Virtanen, Tuomo Erkki; Bru, Lars Edvin (2018). Intentions to quit among natives and immigrants in upper secondary school: The role of peer relation. *International Society for Study of Behavioural Development Conference 2018*; 2018-07-15

Gunnerud, Hilde Lowell; ten Braak, Dieuwer; Melby-Lervåg, Monica (2018). Gir det en kognitiv fordel å være flerspråklig?. *Avslutningskonferanse Stavangerprosjektet - det lærende barnet*; 2018-11-19

Gusfre, Kari Stamland; Støen, Janne; Fandrem, Hildegunn (2018). Teacher bullying - a literature review. 23. *Workshop on aggression 2018*; 2018-11-01

Havik, Trude (2018). Skolefravær og skolevegning. *Norsk psykologi kongress*; 2018-09-07

Havik, Trude; Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Teacher-student interaction in the classroom - Similarities and differences classroom observations and student reports. *Earli SIG 18 & 23 Conference*; 2018-08-29

Lerang, Maren Stahl (2018). Ethical considerations using systematic video observation in classrooms. *Workshop in systematic observation in educational research*; 2018-09-25

Løkken, Ingrid Midteide; Bjørnstad, Elisabeth; Broekhuizen, Martine; Moser, Thomas (2018). The relationship between structural factors and interaction quality in Norwegian ECEC for toddlers. *Konferanse*; 2018-08-29

Midthassel, Unni Vere (2018). Partnerships in policy implementation. *ICSEI Congress*; 2018-01-08

Midthassel, Unni Vere (2018). Sterke skoleledere stopper mobbing. *Skolelederkonferanse*; 2018-04-19

Rege, Mari; Størksen, Ingunn; Solli, Ingeborg Foldøy; Kalil, Ariel; McClelland, Megan; Lenes, Ragnhild; ten Braak, Dieuwer; Breive, Svanhild; Carlsen, Martin; Erfjord, Ingvald; Hundeland, Per Sigurd (2018). Effects of Childcare Quality on Child Development in a Generous Welfare State. *Seminar på SOFI*; 2018-02-01

Rege, Mari; Størksen, Ingunn; Solli, Ingeborg Foldøy; Kalil, Ariel; McClelland, Megan; Lenes, Ragnhild; ten Braak, Dieuwer; Lunde, Svanaug; Breive, Svanhild; Carlsen, Martin; Erfjord, Ingvald; Hundeland, Per Sigurd (2018). Effects of Childcare Quality on Child Development in a Generous Welfare State. *CES Ifo Are Conference - Economics of Education*; 2018-08-30

Rege, Mari; Størksen, Ingunn; Solli, Ingeborg Foldøy; Lenes, Ragnhild; ten Braak, Dieuwer; Breive, Svanhild; Kalil, Ariel; McClelland, Megan; Lunde, Svanaug; Carlsen, Martin; Hundeland, Per Sigurd; Erfjord, Ingvald (2018). Effects of Childcare Quality on Child Development in a Generous Welfare State. *Seminar at VATT Institute for Economic Research*; 2018-05-24

Roland, Pål (2018). Kritiske steg i implementeringsprosessen i skole og barnehage. Oslo. Bruk av CIESL teoretiske perspektiver. *Læringsmiljøkonferansen 2018*. Oslo.; 2018-11-29

Sjursø, Ida Risanger (2018). Victims's perceived social support from teachers in long lasting cases of traditional and cyberbullying in Norway and Ireland. *23rd Workshop on aggression, Radicalization, discrimination & Aggression*; 2018-11-01

Skage, Ingrid; Seljebotn, Per Helge; Ertesvåg, Sigrun K.; Dyrstad, Sindre Mikal (2018). Implementering av fysisk aktiv læring - den vanskelige videreføringen. *Idrettsmedisinsk høstkongress 2018*; 2018-11-09

Solheim, Ksenia; Roland, Pål; Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Teachers' collective and individual learning in classroom interactions. *ICSEI*; 2018-01-08

Solli, Ingeborg Foldøy; Rege, Mari; Størksen, Ingunn; Kalil, Ariel; McClelland, Megan; Lenes, Ragnhild; ten Braak, Dieuwer; Lunde, Svanaug; Breive, Svanhild; Carlsen, Martin; Erfjord, Ingvald; Hundeland, Per Sigurd (2018). Effects of Childcare Quality on Child Development in a Generous Welfare State. *Stavanger-Bergen Workshop on Child Development*; 2018-06-04

Solli, Ingeborg Foldøy; Rege, Mari; Størksen, Ingunn; ten Braak, Dieuwer; Lenes, Ragnhild; Lunde, Svanaug; Hundeland, Per Sigurd; Erfjord, Ingvald; Carlsen, Martin; Kalil, Ariel; McClelland, Megan (2018). Effects of Childcare Quality on School Readiness Skills in a Generous Welfare State. *Kvantitativt Forum*; 2018-03-21

Solli, Ingeborg Foldøy; Rege, Mari; Størksen, Ingunn; Votruba, Mark E (2018). Variation in Center Quality in a Universal Publicly Subsidized and Regulated Childcare System. *EALF 2018*; 2018-09-13

Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Hvordan fortså mobbing i barnehagen?. *Inkluderende barnehage og skole, samling Vest Agder*; 2018-03-21

Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Småbarn i risiko.. Undervisning. Fordypningsemnet, *Småbarnspedagogikk*; 2018-04-17

Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Tilknytning i barnehagen. Den voksnes rolle. *Fagsamling*; 2018-08-17

Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Tilknytningsbasert pedagogikk. Den voksnes rolle i barnehagen. *Kompetansepakke for Fylkesmannen i Vestfold*; 2018-04-26

Størksen, Ingunn (2018). Barnehagerelaterte forskjeller i barnehagebarns utvikling. *Barn & Unge-kongressen 2018*; 2018-04-24

Størksen, Ingunn (2018). Kjønnforskjeller i overgangen mellom barnehage og skole. *Innspillskonferanse for Stoltenbergutvalget*; 2018-04-05

Størksen, Ingunn (2018). Lekbasert læring i barnehagen - Kvantitative og kvalitative resultater etter første implementering. *Barnehage 2018*; 2018-06-06

Størksen, Ingunn; Rege, Mari; Solli, Ingeborg Foldøy; Votruba, Mark E (2018). Barnehagen som pedagogisk virksomhet. Får femåringer samme muligheter på tvers av barnehager. Resultater fra Agderprosjektet. *Utdanningskonferanse UiS 2018*; 2018-02-07

Sølvik, Randi M. (2018). Learning climate for deeper learning. Qualitative analyses of videorecorded observations. *Workshop in systematic observation*; 2018-09-25

ten Braak, Dieuwer; Kleemans, Tijs; Størksen, Ingunn; Verhoeven, Ludo; Segers, Eliane (2018). The Role of Attentional and Behavioral Control in Early Literacy and Numeracy Development. *EARLI SIG 5*; 2018-08-29

Tvedt, Maren Stabel (2018). Perceived learning environment in upper secondary school: Its' contribution to motivation, mental health and school completion. *SDT-research, seminar with prof. Christopher Niemiec*; 2018-05-23

Tveitereid, Kirsti (2018). Inkludering i barnehagens fellesskap. Samarbeid mellom minoritetsfamilien og barnehagens personale. Skandinavisk forskning fra 2012 til 2017. *Forum Filiorum, Universitetet i Stavanger*; 2018-12-04

Vaaland, Grete Sørensen; Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Classroom interaction – teacher

perceptions and classroom observations. *Earli SIG 18 & 23 Conference*; 2018-08-29

Vaaland, Grete Sørensen; Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Teacher - student interactions - Observer views and teacher views. *Workshop in systematic observation*; 2018-09-25

Virtanen, Tuomo Erkki; Vaaland, Grete Sørensen; Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Observed classroom interactions, students' classroom engagement, and teachers' well-being. *ICM 2018 # Design for Motivation and Emotion*; 2018-08-15

Westergård, Elsa; Havik, Trude (2018). Classroom interaction and student engagement at a student and classroom level. *ICSEI 2018*; 2018-01-08

Øverland, Klara (2018). Barn på flukt. Små barns reaksjoner og barnehagens rolle. *Fagdag Forsand Kommune*; 2018-06-21

Øverland, Klara (2018). Samlivsbrudd i barnehagen og skolen. Reaksjoner og tiltak. *Helsepedagogikk*; 2018-01-19

Øverland, Klara (2018). Tiltak som fremmer læring og gode relasjoner i skolen. Elever med atferdsvansker. *Fagdag flyktningetjenesten Forsand kommune*; 2018-06-21

Øverland, Klara; Vaage, Aina Basilier (2018). Barn på flukt. Små barns reaksjoner og barnehagens rolle. *Mot til å se - evne til å handle*; 2018-01-25

Øverland, Klara; Vaage, Aina Basilier; Iecock, Domnine (2018). Barn og traumer. Små barn i barnehagen. Vis meg dine tanker og følelser ved hjelp av bilder. *Norsk Psykologkongress 2019*; 2018-09-25

Øverland, Klara; Vaage, Aina Basilier; Iecock, Domnine (2018). Barn og traumer. Små barns reaksjoner og barnehagens rolle. Vis meg dine tanker og følelser ved hjelp av bilder. *Schizofrenidagene 2018. Småbarnsdagen*; 2018-11-04

Faglige foredrag

Byrkjedal-Sørby, Liv Jorunn; Øverland, Klara (2018). Livsmestring for sårbare barn. *Læringsmiljøkonferansen 2018*; 2018-11-29

Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Lærdom frå CIESL-prosjektet- og utviklingsarbeid etter «Bjørndalen-metoden». *Fagsamling*; 2018-08-21

Fandrem, Hildegunn (2018). Digital mobbing - hva vet vi og hva gjør vi?. *Regionssamling*; 2018-04-25

Fandrem, Hildegunn (2018). Digital mobbing og nettvett. *Foreldremøte*; 2018-02-07

Fandrem, Hildegunn (2018). Flyktningskompetent barnehage. *Temakurs*; 2018-03-08

Fandrem, Hildegunn (2018). Flyktningers psykososiale utfordringer i møte med et nytt land. *Temamøte*; 2018-05-28

Fandrem, Hildegunn (2018). Hvordan legge til rette for livsmestring blant elever med innvandrerbakgrunn. *Læringsmiljøkonferansen 2018*; 2018-11-30

Fandrem, Hildegunn (2018). Inkludering og undervisning av flyktninger. *Mangfoldskonferansen*

2018, 2018-06-18

Fandrem, Hildegunn (2018). Mangfold og mestring - innvandrerbakgrunn som risiko og ressurs i psykososialt arbeid med barn og unge. *Gjesteforelesning*, 2018-04-23

Fandrem, Hildegunn (2018). Mobbing og andre krenkelser. *Fagdag i Læringsmiljøprosjektet*, 2018-08-16

Fandrem, Hildegunn (2018). Nettmobbing/digital mobbing - hva er det og hvordan forhindre det?. *Planleggingsdag*, 2018-03-16

Grini, Nina (2018). God Start - klasseledelse. *Fagdag*, 2018-08-16

Grini, Nina (2018). Mobbing og krenkelser - avdekking og stopping. *Fagdag læringsmiljøprosjektet pulje 4*, 2018-08-15

Grini, Nina (2018). Mobbingens psykologi - for foreldremøte. *Fagseminar*, 2018-10-24

Grini, Nina (2018). Mobbingens psykologi -stopping og avdekking av mobbing og krenkelser. *Fagdag læringsmiljøprosjektet pulje 4*, 2018-08-16 - 2018-08-16

Grini, Nina (2018). Pedagogisk analyse. *Fagdag læringsmiljøprosjektet pulje 4*, 2018-10-24

Grini, Nina (2018). Pedagogisk analyse i avdekking av krenkelser og mobbing. *Fagdag læringsmiljøprosjektet pulje 4*, 2018-10-09

Grini, Nina (2018). Problemløsning - Steg for steg modellen - ROBUST. *Fagdag ROBUST*, 2018-10-17

Grini, Nina (2018). Problemløsning - ulike utfordringer - løsninger og konsekvenser - en del av programmet ROBUST. *Fagdag ROBUST*, 2018-06-18

Grini, Nina (2018). Slik foregår mobbing - for Foreldremøte. *Fagseminar*, 2018-04-29

Gusfre, Kari Stamland (2018). Foreldresamarbeid. *Fagdag*, 2018-02-02

Gusfre, Kari Stamland (2018). Rektors rolle i mobbesaker. *Innsatsteam mot mobbing*, 2018-01-24

Havik, Trude (2018). Den profesjonelle voksne i møte med barn som sliter. *Fagdag*, 2018-08-16

Havik, Trude (2018). Fagdag om risikoutsatte elever. *Fagdag*, 2018-04-05

Havik, Trude (2018). Hva er skolefravær. *Workshop*, 2018-12-12

Havik, Trude (2018). Hva kan skolen gjøre for elever med skolevegring?. *Konferanse*, 2018-04-02

Havik, Trude (2018). Hvordan forstå skolefravær. Risiko og opprettholdende faktorer for skolefravær og skolevegring og tiltak. *Foredrag*, 2018-02-01

Havik, Trude (2018). Hvordan forstår vi elever som ikke klarer å gå på skolen?. *MoLa-seminar*, 2018-11-16

Havik, Trude (2018). Skolefravær - mulige grunner. *Fordrag*, 2018-04-18

Havik, Trude (2018). Skolefravær - skolevegring. *Foredrag støtteteam, ansatte, foreldre*, 2018-09-04

Havik, Trude (2018). Skolefravær. Mulige grunner og hva kan vi gjøre sammen?. *Konferanse Mot til å se- evne til å handle*, 2018-01-25

Havik, Trude (2018). Skolefravær og skolevegring. Hvordan forstå det og hva kan skolen gjøre?. *Foredrag personalmøte*, 2018-01-16

Havik, Trude (2018). Skolefravær. Å forstå og håndtere skolefravær og skolevegring. *Foredrag*, 2018-03-20

Havik, Trude (2018). Tilstedeværelse på skolen, en selvfølge og en utfordring. *Læringsmiljøkonferansen*, 2018-11-29

Jahnsen, Hanne (2018). Aktivitetsplikten og mobbing. *Forelesning*, 2018-10-18

Jahnsen, Hanne (2018). Arbeid med barns psykososiale miljø. *Fagseminar*, 2018-11-08

Jahnsen, Hanne (2018). Implementering av arbeidet med inkludering. *Forelesning*, 2018-09-18

Jahnsen, Hanne (2018). Innføring i pedagogisk analyse. *Fagseminar*, 2018-11-26

Jahnsen, Hanne (2018). Mobbing i skolen. *Forelesning*, 2018-08-29

Jahnsen, Hanne (2018). Mobbing og andre krenkelser. *Faglig foredrag*, 2018-08-17

Jahnsen, Hanne (2018). Mobbing og krenkelser. *Forelesning*, 2018-10-16

Jahnsen, Hanne (2018). Opplæringsloven og aktivitetsplikten. *Forelesning*, 2018-08-22

Jahnsen, Hanne (2018). Styrer og rektors ansvar i Læringsmiljøprosjektet. *Rektorsamling Læringsmiljøprosjektet*, 2018-04-24

Jahnsen, Hanne (2018). Utfordringer i møte og arbeidet med læringsmiljøet. *Fagnettverk*, 2018-11-05

Jahnsen, Hanne; Løkken, Ingrid Midteide (2018). Tiltak for å forebygge og stoppe mobbing i barnehage og skole. *Forelesning*, 2018-11-07

Lerang, Maren Stahl (2018). Opplevd lærerstøtte og elevenes motivasjonelle målorientering i ungdomsskolen / Perceived classroom interaction, goal orientation and their association with social and academic learning outcomes. *Artikkelseminar MUT100_1*, 2018-10-11

Lunde, Svanaug (2018). Begynneropplæring i skolen. *Undervisning, videreutdanning, 30 st.p.*; 2018-08-28

Lunde, Svanaug (2018). De omsorgsfulle relasjonene - det handler om livsmestring og livsglede. *Fagsamling*, 2018-04-25

Lunde, Svanaug (2018). Foreldremøte, Heskestad barnehage. *Foreldermøte*, 2018-08-30

Lunde, Svanaug (2018). Frokostseminar, GAN Aschehoug. *Foredrag, Lekbasert læring*, 2018-10-10

Lunde, Svanaug (2018). Heldagskurs for barnehageansatte. Livsmestring og livsglede i barnehagen - for alle. *Skolemøtet for Rogaland*, 2018-11-16

Lunde, Svanaug (2018). Innføring i lekbasert læring, trygge varme relasjoner og sosial kompetanse. *Undervisning for sammenligningsgruppe i Lekbasert læring*, 2018-06-18

Lunde, Svanaug (2018). Jeg tror på kjærlighet før oppdragelse. *Nord-Norgekonferansen*, 2018-05-03

Lunde, Svanaug (2018). Lekbasert læring for de eldste i barnehagen og kanskje for de yngste i skolen. *Østlandske lærerstevne*, 2018-11-02

Lunde, Svanaug (2018). Lekbasert læring for de eldste i barnehagen. *Barnehagekonferansen, Overganger og sammenhenger*, 2018-01-24

Lunde, Svanaug (2018). Lekbasert læring i barnehagen. *Barnehagekonferansen, Overganger og sammenhenger*, 2018-03-07

Lunde, Svanaug (2018). Livsglede og begeistring i barnehagen. *Barnehage 2018*, 2018-06-07

Lunde, Svanaug (2018). Livsmestring og livsglede, for alle!. *Læringsmiljøkonferansen 2018*, 2018-11-29

Lunde, Svanaug (2018). Livsmestring og livsglede i barnehagen. *Fagdag, Være Sammen*, 2018-08-16

Lunde, Svanaug (2018). Livsmestring og livsglede i kulturskolen. *Kulturskulefestival*, 2018-04-23

Lunde, Svanaug (2018). Læringsmiljøprosjektet i Lund kommune. *Fagsamling, oppstart pulje 4 i Læringsmiljøprosjektet*, 2018-08-13

Lunde, Svanaug (2018). Relasjoners betydning i barnehagen. *Personalmøte*, 2018-02-22

Lunde, Svanaug (2018). Sårbare barn og relasjonskompetanse. *Undervisning for sammenligningsgruppe i Agderprosjektet*, 2018-01-25

Lunde, Svanaug (2018). Undervisning for sammenligningsgruppen, Lekbasert læring. *Undervisning for sammenligningsgruppe i Lekbasert læring*, 2018-06-18

Lunde, Svanaug (2018). Undervisning, MUT-202 Master i Spesialpedagogikk. *Undervisning, Master i Spesialpedagogikk*, 2018-03-14

Lunde, Svanaug (2018). Undervisning, veilederutdanning. *Veilederutdanning, 10 st.p.*, 2018-10-18

Lunde, Svanaug (2018). Undervisning, videreutdanning i Spesialpedagogikk. *Undervisning, videreutdanning, 15 stp.*, 2018-10-02

Lunde, Svanaug (2018). Veilederutdanning, Hærøy kommune. *Veilederutdanning, Være Sammen*, 2018-03-16

Lunde, Svanaug (2018). Veilederutdanning, Være Sammen. *Veilederutdanning, 10 st.p.*, 2018-

06-01

Lunde, Svanaug (2018). Videreutdanning i Lekbasert læring, 15 studiepoeng. *Oppstartssamling, videreutdanning, 15 st.p. lekbasert læring*, 2018-09-26

Lunde, Svanaug (2018). Være Sammen i Hærøy. *Foredrag for pedagogiske medarbeidere i barnehage og skole*, 2018-03-15

Martinsen, Marianne Torve (2018). Barn, rom og relasjoner - Hvordan kan personalet legge til rette for et fysisk læringsmiljø som fremmer, støtter og verner om lek og samspill for alle barn?. *Fagdag for barnehager som deltar i Læringsmiljøprosjektet*, 2018-01-29

Martinsen, Marianne Torve (2018). Barnehagens inntreden i læringsmiljøprosjektet; barnehagepiloten.. *Oppfølgingsamling for deltakere i Læringsmiljøprosjektet pulje 1 og 2*, 2018-03-13

Martinsen, Marianne Torve (2018). Foreldresamarbeid knyttet til arbeidet med mobbing og krenkelser. *Fagsamling*, 2018-04-09

Martinsen, Marianne Torve (2018). Læringsmiljøprosjektet - Mobbing og andre krenkelser i barnehagen. *Fagsamling for kommunale barnehager*, 2018-08-15

Martinsen, Marianne Torve (2018). Relasjoner i barnehagen - den autoritative voksne. *Fagsamling*, 2018-05-07

Martinsen, Marianne Torve (2018). Trygge og gode barnehagemiljø ser og stopper mobbing. *Fagdag for barnehager i Østre Toten*. 2018-05-24

Martinsen, Marianne Torve (2018). Trygge og gode barnehagemiljø ser og stopper mobbing. *Fagdag for barnehageledere*, 2018-04-23

Martinsen, Marianne Torve (2018). Trygge og gode barnehagemiljø ser og stopper mobbing. *Fagsamling for barnehager i Østre Toten kommune*. 2018-02-02

Martinsen, Marianne Torve (2018). Vennskap og fellesskap i barnehagen – barn som medborgere. *Læringsmiljøkonferansen 2018*, 2018-11-29

Martinsen, Marianne Torve; Løkken, Ingrid Midteide (2018). Barnehagens læringsmiljø for de yngste barna. Barnehagebasert kompetanseutvikling. *Fagdag for barnehager som deltar i prosjektet om barnehagens læringsmiljø for de yngste*, 2018-02-26

Martinsen, Marianne Torve; Løkken, Ingrid Midteide (2018). Barnehagens læringsmiljø med vekt på forebygging av begynnende mobbeatferd i barnegruppa. *Fagsamling for pedagogiske ledere i Telemark*, 2018-09-25

Martinsen, Marianne Torve; Løkken, Ingrid Midteide (2018). Barns trivsel – voksnes ansvar. Forebyggende arbeid mot krenkelser og mobbing i barnehagen. *Fagdag*, 2018-01-25

Martinsen, Marianne Torve; Løkken, Ingrid Midteide (2018). Implementering av ny rammeplan - Barnehagens læringsmiljø. *Fagdag for pedagogiske ledere i Telemark*, 2018-04-04

Martinsen, Marianne Torve; Løkken, Ingrid Midteide (2018). Implementering av utviklingsarbeid. *Fagdag for barnehageledere som deltar i prosjekt Livsmestring*, 2018-04-10

Martinsen, Marianne Torve; Løkken, Ingrid Midteide (2018). Livsglede og livsmestring. *Fagdag*

for barnehageledere som deltar i prosjekt Livsmestring, 2018-10-30

Midthassel, Unni Vere; Folkvord, Kåre Andreas (2018). Rolleavklaring i partnerskap. *Nettverkssamling DeKomp*, 2018-08-11 - 2018-08-12

Nag, Heidi Elisabeth; Øverland, Klara; Nærland, Terje (2018). School staff's experience and coping related to challenging behaviour of children with Smith-Magenis Syndrome in schools. *PRISMS 10th International SMS Conference*, 2018-07-19 - 2018-07-21

Nag, Heidi Elisabeth; Øverland, Klara; Nærland, Terje (2018). School staff's experiences and coping related to challenging behaviour of children with Smith-Magenis Syndrome in schools. A Q-methodological study. *34th Annual Q Conference for the Scientific Study of Subjectivity*, 2018-09-10 - 2018-09-13

Nergaard, Svein Erik (2018). Forebygging, avdekking og stopping av mobbing. *Fagdag Læringsmiljøprosjektet pulje 4*, 2018-08-15

Nergaard, Svein Erik (2018). Fra FAS til SNU -nasjonalt nettverk for bedre skolemiljø. *Seminar for Nasjonalt nettverk for bedre skolemiljø*, 2018-05-03

Nergaard, Svein Erik (2018). Læringsmiljøprosjektet pulje 4 Rektorsamling. *Rektorsamling*, 2018-04-24

Nergaard, Svein Erik (2018). Medborgerskap i praksis. *Læringsmiljøkonferansen 2018*, 2018-11-29 - 2018-11-30

Nergaard, Svein Erik (2018). Når barn og unge opplever voksne som krenker-et kollektivt ansvar?. *Inkluderende skolemiljø*, 2018-11-08 - 2018-11-09

Nergaard, Svein Erik (2018). Pedagogisk analyse. *Fagsamling for Menstad skolekrets*, 2018-02-02

Nergaard, Svein Erik (2018). Problematferd-strategier og tiltak. *Fagdag i Læringsmiljøprosjektet pulje 3*, 2018-02-06 - 2018-02-07

Nergaard, Svein Erik (2018). Videreføring av Læringsmiljøprosjektet. Fagdag Læringsmiljøprosjektet pulje 3, 2018-05-16

Nergaard, Svein Erik; Jahnsen, Hanne (2018). Avdekking, stopping og forebygging av mobbing. *Fagdag Læringsmiljøprosjektet Pulje 4*, 2018-08-14

Rege, Mari; Størksen, Ingunn (2018). Status i Agderprosjektet og Lekbasert læring. *Styremøte i kompetansefondene på Agder*, 2018-04-06

Rege, Mari; Størksen, Ingunn (2018). Statusrapport for Agderprosjektet og Lekbasert læring. *Møte i Fylkesutvalget i Vest-Agder*, 2018-09-04

Rege, Mari; Størksen, Ingunn (2018). Tidleg innsats i barnehagen – Gjør vi nok i Norge?. *PPT-konferanse Hordaland*, 2018-04-03

Roland, Pål (2018). Bærum. Hvordan kan god klasseledelse forebygge mobbing og krenkelser?. *Seminar for lærere og ledere i skolen. Med bakgrunn fra CIESL prosjektet*, 2018-08-14

Roland, Pål (2018). Autoritativ rolle og håndtering av atferd. *Ringerike kommune Barnehageledere*, 2018-10-01

- Roland, Pål (2018). Autoritative voksne og håndtering av atferdsproblemer. Haugesund. Ansatte i barnehager, 2018-10-17
- Roland, Pål (2018). God klasseledelse. Med utgangspunkt i CIESL prosjektet. *Lillestrøm. Kurs for ansatte i skole og ledelsen*, 2018-04-19
- Roland, Pål (2018). God klasseledelse som forutsetning for håndtering av krevende klasser. *Haugesund. Kurs for ansatte i skolen*, 2018-06-05
- Roland, Pål (2018). Håndtering av krevende atferd gjennom klasseledelse. Med bakgrunn fra CIESL prosjektet. *Arendal. Kurs for ledere i skolen*, 2018-03-23
- Roland, Pål (2018). Implementering av mobbetemaet. *Buskerud fylkesmannen. Ledere i barnehage og skole*, 2018-10-25
- Roland, Pål (2018). Klasseledelse, relasjonsbygging og krav som middel til å forebygge mobbing og krenkelser.. Oslo. *UDIR-samling. Inkluderende barnehage og skolemiljø*, 2018-04-25
- Roland, Pål (2018). Klasseledelse: relasjonsbygging, organisering og læringsstøtte. Tysvær. Med bakgrunn i CIESL prosjektet. *Kurs for ansatte i skolen*, 2018-10-30
- Roland, Pål (2018). Klasseledelse som forebyggende mot negativ atferd. med bakgrunn i CIESL data. *Hammerfest. Kurs for ansatte i skolen*, 2018-04-05
- Roland, Pål (2018). Stord: Hvordan skape autoritative miljøer i skole og barnehage. Om klasse og gruppeledelse. Teori fra CIESL prosjektet. *Stord. Kursdag om klasse og gruppeledelse*, 2018-11-02
- Roland, Pål (2018). Suksessfaktorer i klasseledelse. *Foredrag RSK Finnmark*, 2018-08-29
- Roland, Pål (2018). Veiledning av organisasjoner fra PPT perspektiv. *Kurs for PPT ansatte i Lillestrøm*, 2018-12-11
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). De voksnes ansvar med begynnende mobbeatferd. *Vi I Sola Pulje 3*, 2018-01-10
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Den voksnes rolle for barns utvikling av selvregulering. *Fagdager for barnehageansatte i Fet kommune*, 2018-03-12
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Forebygging av mobbing i barnehagen. *Vi I Sola Pulje 3*, 2018-10-16
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Forebygging, samarbeid og endringsprosesser i barnehagen. *Undervisning i Etterutdanning i småbarnspedagogikk*, 2018-10-25
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Fra Teori til praksis. *Fet kommune fagdager*, 2018-05-23
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Hvordan fremme en god psykisk helse hos barn og unge?. *Oppvekstkonsferansen 2018. Mestring og mot hos barn og unge når livet er vanskelig*, 2018-06-04
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Hvordan fremme en robust psykisk helse blant barn og unge?. *Oppvekstlederforum, Rogaland*, 2018-11-15

- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Livsmestring i barnehagen. *Læringsmiljøkonferansen 2018*, 2018-08-29
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Livsmestring og psykisk helse - Den voksnes rolle. *Tverrfaglige barnehageteam*, 2018-08-29
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Mobbeatferd i barnehagen. *Fagsamling for mobbe-, elev og lærlingombud*, 2018-09-03
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Robust psykisk helse hos barn og unge. *Oppvekstledersamling Time kommune*, 2018-12-16
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Småbarn i risiko - barnehagens rolle. *Etterutdanning i småbarnspedagogikk*, 2018-02-28
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Småbarn i risiko. Den voksnes rolle. *Undervisning. Fordypningsemnet, Småbarnspedagogikk*, 2018-04-12
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Småbarn i risiko. Den voksnes rolle. *Undervisning. Fordypningsemnet, Småbarnspedagogikk*, 2018-04-11
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Småbarn i risiko. Den voksnes rolle. *Undervisning. Fordypningsemnet, Småbarnspedagogikk*, 2018-04-10
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Småbarn i risiko. Den voksnes rolle. *Undervisning. Fordypningsemnet, Småbarnspedagogikk*, 2018-04-17
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Spedbarnets interpersonlige verden. *Småbarnspedagogikk*, 2018-01-30
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Spedbarnets interpersonlige verden. Utviklingspsykologi. *Undervisning. Etterutdanning i småbarnspedagogikk*, 2018-09-12
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Tilknytning. Når barnet begynner i barnehagen. *Undervisning. Fordypningsemnet, Småbarnspedagogikk*, 2018-01-17
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Tilknytning. Det nære samspillet. *Undervisning. Etterutdanning i småbarnspedagogikk*, 2018-01-16
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Tilknytningens kraft. *Undervisning. Mastergrad Spesialpedagogikk*, 2018-02-07
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Tilknytningens kraft - den voksnes rolle i barnehagen. *Kompetansepakke for Fylkesmannen i Vestfold*, 2018-09-07
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Tilknytningens kraft - den voksnes rolle i barnehagen. *Fylkesmannen i Vestfold*, 2018-09-14
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Tilknytningsbasert pedagogikk: Å begynne i barnehagen. *Skolemøte Rogaland 2018*, 2018-11-16
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Tilknytningsbasert pedagogikk. Å begynne i barnehagen. *Konferanse. Sammenheng – for barnets beste*, 2018-03-07
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Tilknytningsbasert pedagogikk. Å begynne i barnehagen.

Sammenheng – for barnets beste, 2018-01-24

Stanghelle, Cecilie Evertsén (2018). Tilknytningsbaserte barnehager. Barndomspsykologi. *Undervisning. Etterutdanning i småbarnspedagogikk*, 2018-09-13

Stanghelle, Cecilie Evertsén (2018). Utfordring, spenning og flyt i barnehagen. *Kompetanseutviklingsseminar, Bydel Frogner*, 2018-12-12

Stanghelle, Cecilie Evertsén (2018). Voksnes betydning for barns psykiske helse og forebygging av mobbing i barnehagen. *Interkommunal kursdag for barnehager på Haugalandet*, 2018-03-01

Støen, Janne; Fandrem, Hildegunn; Roland, Erling Georg (2018). Stemmer i mobbesaker. *Utdanningskonferansen 2018*, 2018-02-07

Størksen, Ingunn (2018). Lekbasert læring: teori og forskningsdesign. *Opplæringsdag for sammenligningsgruppe i Lekbasert læring*, 2018-06-18

Størksen, Ingunn (2018). Livsmestring gjennom relasjoner, selvregulering og sosial kompetanse. *Barnehagekonferanse Tidlig innsats og livsmestring*, 2018-05-24

Størksen, Ingunn (2018). The Agder Project, Playful Learning and FILIORUM. *Seminar for graduate students at Hallie E. Ford Center, OSU*, 2018-09-26

Størksen, Ingunn; Alvestad, Marit; Reikerås, Elin Kirsti Lie (2018). FILIORUM - Hvor står prosjektet nå?. *Stormøte for FILIORUM*, 2018-02-27

Sølvik, Randi M. (2018). Fase 1 Læringsmiljøprosjektet. Mobbing og andre krenkelser. *Veiledersamling*, 2018-06-06

Sølvik, Randi M. (2018). Trygge og gode barnehagemiljø avdekker og stopper mobbing. *Fagdag i Læringsmiljøprosjektet*, 2018-08-15

ten Braak, Dieuwer (2018). Den viktige selvreguleringen. *Videreutdanning i Lekbasert læring*, 2018-09-26

ten Braak, Dieuwer (2018). Livsmestring og selvregulering: hvordan god selvregulering hjelper barn til å mestre hverdagen og livet. *Læringsmiljøkonferansen 2018*, 2018-11-29 - 2018-11-30

ten Braak, Dieuwer (2018). Selvregulering i barnehagen. *Foredrag*, 2018-08-23

ten Braak, Dieuwer (2018). Selvregulering: utvikling i tidlig alder 2. *Videreutdanning i førskolepedagogikk*, 2018-06-18

ten Braak, Dieuwer; Størksen, Ingunn (2018). Opplæring i kartlegging i Agderprosjektet T3 - bakgrunn, forberedelse og gjennomføring. *Opplæring i kartlegging i Agderprosjektet*, 2018-02-15 - 2018-02-16

ten Braak, Dieuwer; Størksen, Ingunn (2018). Opplæring i kartlegging i Lekbasert Læring T2 - bakgrunn, forberedelse og gjennomføring. *Opplæring i kartlegging i Lekbasert Læring T3*, 2018-05-15 - 2018-05-28

Tharaldsen, Kjersti Balle (2018). Mindfulness som mestring - også ved kreftsykdom. *Videreutdanning i kreftsykepleie*, 2018-01-10

- Tharaldsen, Kjersti Balle (2018). Om oppmerksomt nærvær som del av mestringsprosessen blant ungdom. *Psykisk helsepedagogikk*, 2018-01-19
- Tharaldsen, Kjersti Balle (2018). Oppmerksomt nærvær blant ungdom. *Kompetansegruppen Mindfulness i psykisk helsevern*, 2018-04-11
- Tharaldsen, Kjersti Balle (2018). ROBUST - et undervisningsopplegg med formål å øke ungdomsskolelevers sosiale og emosjonelle kompetanse. *Forankringsmøte*, 2018-01-27
- Tvedt, Maren Stabel (2018). Intentions to quit among natives and immigrants in upper secondary school: The role of peer relations. *Kvantitativt forum*, 2018-06-20
- Tvedt, Maren Stabel (2018). Skolevise tilbakemeldinger fra Se videre-prosjektet. Endringer i opplevelse av læringsmiljø, motivasjon og psykisk helse fra T1-T3. *Presentasjon for ledergruppene ved fire videregående skoler i regionen*, 2018-06-10 - 2019-01-15
- Tveitereid, Kirsti (2018). Medborgerskap-medvirkning. Inkludering i barnehagens fellesskap. Samarbeid mellom minoritetsfamilien og barnehagens personale. *Læringsmiljøkonferansen 2018*, 2018-11-28 - 2018-11-29
- Vestad, Lene (2018). Den voksnes ansvar ved begynnende mobbeatferd i den flerkulturelle barnehagen. Fagsamling; 2018-01-10
- Øverland, Klara (2018). De engstelige, stille barna. *Helsepedagogikk*, 2018-01-20
- Øverland, Klara (2018). Elever med atferdsvansker har ofte emosjonelle vansker. Hva kjennetegner disse og hvordan skape god klasseledelse med slike utfordringer? Enkle metoder og teknikker?. *Porsholen skole*, 2018-08-17
- Øverland, Klara (2018). Hva kan læreren gjøre for at barn får en god læring? Praktiske tiltak for å etablere relasjon. Elever med atferdsvansker. *Sosial Persepsons Trening (SIP)*, 2018-03-20
- Øverland, Klara (2018). Phd.kandidat Ida Bruheim Jensens 50% seminar, kommentarer til artikler, og Q metodologi. *50% disputas for Ida Jensen*, 2018-09-14
- Øverland, Klara (2018). Primærforebygging i skolen, hvilke programmer fungerer?. *PPT - faglig foredrag*, 2018-11-13
- Øverland, Klara (2018). Rusmisbruk i skolen, hva gjør vi? Forebygging og tiltak for et bedre skolemiljø. *Helsepedagogikk*, 2018-11-03
- Øverland, Klara (2018). Samtaler med ungdom som kan vise aggresjon. Hvordan møter man ungdom med problemer?. *Flyktningsdag Forsand Kommune*, 2018-06-21
- Øverland, Klara (2018). Traumesensitive skoler. Traumer og aggresjon. Hvordan dempe stress og aggresjon i barns skolemiljø? Sosial Persepsons Trening?. *Oasen-skolene*, 2018-01-02
- Øverland, Klara; Vaage, Aina Basilier; lecock, Domnine (2018). Omsorg for Traumatisert Barn. Reaksjoner i barnehagen og utvikling av samtaleverktøy for følelsesregulering ved hjelp av bilder og følelseshjulet. *Filiorum barnehageforum*, 2018-12-04

Populærvitenskapelige foredrag

- Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Bryr politikere seg om skuleforskninga?. *Paneldebatt*, 2018-10-17
- Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Engasjement - nøkkelen til læring. *Skulefagleg dag*, 2018-08-14
- Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Lærdom frå CIESL-prosjektet. Kollektive prosessar styrkar undervisningskvaliteten. *Foredrag*, 2018-11-07
- Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Smakebitar av resultat i CIESL-prosjektet. *Personalsamling*, 2018-05-28
- Havik, Trude (2018). Livsmestring elever 9.trinn. *Elevforedrag*, 2018-11-05
- Havik, Trude (2018). Skolefaktorer relatert til hemmasittande. *Nasjonell konferens om hemmasittare*, 2018-10-11
- Havik, Trude (2018). Skolefravær - utfordringer. *Partimøte Unge Høyre*, 2018-04-11
- Havik, Trude (2018). Skolefravær, skolevegring, felles forståelse, identifisere risiko og opprettholdende faktorer, hva kan vi gjøre sammen. *Fagdag*, 2018-10-16
- Havik, Trude (2018). Skolevegring - skolefravær - hva gjør vi. *Fagdag*, 2018-09-12
- Midthassel, Unni Vere (2018). Ledelse i skolebasert kompetanseutvikling. *Ledernetverk*, 2018-11-01
- Reikerås, Elin Kirsti Lie; Alvestad, Marit; ten Braak, Dieuwer (2018). Fri lek eller læring i barnehagen?. *Paneldebatt Forskningsdagene*, 2018-09-19
- Stanghelle, Cecilie Evertsen (2018). Den voksnes rolle i utviklingen av barns selvregulering. *Jåttå barnehage*, 2018-02-05
- Tharaldsen, Kjersti Balle (2018). Mestringsstrategier for elever i videregående trinn. *Presentasjon av Stiftelsen Psykiatrisk Opplysning for elever i vgs*, 2018-04-12

Posters

- Nag, Heidi Elisabeth; Øverland, Klara; Nærland, Terje (2018). School Staff's Experiences with Smith-Magenis syndrome in Schools –How Do They Handle challenging Behaviour and What Do They Need to manage their work? A Q-methodological study. *34th Annual Q Conference for the Scientific Study of Subjectivity*, 2018-09-10
- Nordfonn, Oda Karin; Morken, Ingvild Margreta; Bru, Lars Edvin; Husebø, Anne Marie Lunde (2018). My heart failure nurse is my checkpoint and my safety: a qualitative study on management of treatment burden among heart failure patients. *Euro Heart Care 2018*, 2018-06-07

Kronikker

- Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Det store mobbesviket. *Aftenposten (morgenutg. : trykt utg.)*
- Havik, Trude (2018). Nei til fraværsgrense i grunnskolen. Kronikk. *Stavanger Aftenblad*
- Havik, Trude (2018). Skolefravær. Å forstå og håndtere skolefravær og skolevegring. Kronikk. *Psykisk helse*, nr. 2/2018
- Havik, Trude (2018). Å forstå og håndtere skolefravær og skolevegring. *Psykisk helse* 2018, s. 40-41
- Stanghelle, Cecilie Evertsen (2018). Tvinger vi fisker til å klatre i trær?. *Stavanger Aftenblad*
- Størksen, Ingunn; Rege, Mari (2018). Agderprosjektet passer for både barnehage og første klasse. *Stavanger Aftenblad*; Volum 126. s. 36-36
- Størksen, Ingunn; Rege, Mari (2018). Mål: Et bedre læringsgrunnlag før skolestart. *Stavanger Aftenblad*; Volum 126. s. 30-30
- Størksen, Ingunn; Rege, Mari (2018). Passer for både barnehage og første klasse. *Stavanger Aftenblad*
- Størksen, Ingunn; Reikerås, Elin Kirsti Lie; Rege, Mari (2018). Går ikke i barnehage for å bli flinke. *Stavanger Aftenblad*; Volum 126. s. 26-26

Intervjuer

- Bjorland, Ingvill; Øverland, Klara (2018). Gjest om skolestart: Klara Øverland.600 Nye førsteklasinger. *NRK TV*[TV] 2018-08-17
- Byrkjedal-Sørby, Liv Jorunn; Grønnestad, Kjetil; Bergin, Alf (2018). Ta mobbebrillene på. *Fagbladet* [Fagblad] 2018-11-30
- Ertesvåg, Sigrun K. (2018). Norske skoleforskere: Vi må slutte å snakke så mye om kjønn i skolen. *Forskning.no* [Internett] 2018-10-06
- Fandrem, Hildegunn (2018). Alltid nyheter - om digital mobbing. *NRK Radio* [Radio] 2018-10-25
- Fintland, Ola; Øverland, Klara (2018). «Du merker ikke selv hvor mye tid du bruker på mobilen, men de rundt deg merker det veldig godt». *Stavanger Aftenblad* [Avis] 2018-12-20
- Fintland, Ola; Øverland, Klara (2018). Julaften klokka 12 legger de fra seg mobilene. *Aftenbladet* [Avis] 2018-12-20
- Havik, Trude (2018). Barn med skolevegring. *Hjem og skole* nr 2/2018.
- Havik, Trude (2018). Dette kan lærere gjøre for å få barn med mye fravær tilbake til klasserommet <https://www.utdanningsnytt.no/nyheter/2018/juni/dette-kan-skolene-gjore-for-a-fa-barn-med-mye-fravar-tilbake-pa-skolen/>. *Utdanningsnytt.no* [Internett] 2018-06-13
- Havik, Trude (2018). Endelig turte Nanna å gå på skolen igjen https://www.nrk.no/vestfold/endelig-turte-nanna-_10_-a-ga-pa-skolen-igjen-1.13965346. *NRK Vestfold* [Radio] 2018-03-26

- Havik, Trude (2018). Hjemmebarna. *Fagbladet Utdanning* nr 8/18 [Fagblad] 2018-06-15
- Havik, Trude (2018). Høgare frávær i grunnskolen enn vidaregåande <https://www.nrk.no/norge/hogare-fravaer-i-grunnskolen-enn-vidaregaande-1.14081381>. *NRK radio* [Radio] 2018-06-13
- Havik, Trude (2018). Høyere fravær i grunnskolen enn i videregående skole. *Radio P4* [Radio] 2018-06-13
- Havik, Trude (2018). Skoleforsker Trude Havik om fraværstallene. <https://radio.nrk.no/serie/nyhetsmorgen/NPUB32017918/07-09-2018#t=31m43.8s>. *NRK nyhetsmorgen* [Radio] 2018-09-07
- Havik, Trude (2018). Skolepodcast om skolefravær. *Lektor Lomsdalen podcast skole* [Internett] 2018-04-25
- Havik, Trude (2018). Skolevegring - podcast *Foreldrerådet*. Podcast [Internett] 2018-12-17
- Havik, Trude (2018). Slik får du barnet ditt på skolen <https://www.tv2.no/v/1322761/>. *God morgen Norge, TV2* [TV] 2018-04-16
- Havik, Trude (2018). Skolevegring. Intervju om hva det er. <https://www.youtube.com/watch?v=v0gl5VckRhQ>. *Psykisk helse* [Internett] 2018-08-29
- Havik, Trude (2018). Slår alarm om høgt skolefravær i grunnskolen: Ikkje gode nok rutinar. *NRK radio* [Radio] 2018-06-13
- Havik, Trude (2018). 22.000 skolebarn er borte i minst en måned. *Utdanningsnytt.no* [Internett] 2018-06-13
- Mathiesen, Espen; Havik, Trude (2018). Hva kan gjøres med skolevegring?. Podcast. *Auditorium UIS* [Internett] 2018-04-17
- Munkvik, Cornelius; Øverland, Klara; Vigre, Odd Bjarne (2018). Ni av ti lærere på videregående skoler mangler kunnskap om narkotika. *Aftenbladet* [Avis] 2018-12-06
- Nilsen Einervoll, Ruth; Øverland, Klara (2018). Elevar skal lære livsmeistring – uvisst om lærarar har tid og kompetanse. *NRK, Rogaland* [Internett] 2018-09-06
- Reikerås, Elin Kirsti Lie; ten Braak, Dieuwer (2018). Leke eller lære i barnehagen?. *NRK-Rogaland* [Radio] 2018-09-19
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Husk emosjonell tilgjengelighet. *Rogaland avis* [Avis] 2018-08-02
- Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). Små grupper i barnehagen er best. *Stavanger Aftenblad* [Avis] 2018-07-02
- Størksen, Ingunn (2018). – Det er ikke alltid den frie leken er morsom for alle barn. *barnehage.no* [Internett] 2018-09-27
- Størksen, Ingunn (2018). Ansatte i barnehager roser læring gjennom lek. Her lærer barna ved å

leke: «Det er gøy, lystbetont og styrker den sosiale kompetansen». *Fagbladet* [Fagblad] 2018-05-31

Størksen, Ingunn (2018). Forskere lanserer lekebok – 130 tips for de eldste barna. *Barnehage.no* [Internett] 2018-05-08

Størksen, Ingunn (2018). Hvor ble det av leken?. *Morgenbladet* [Avis] 2018-08-24

Størksen, Ingunn (2018). Lekbasert læring - et forskningsbasert førskoleopplegg fra Agderprosjektet. *NRK Agder* [TV] 2018-05-07

Størksen, Ingunn (2018). Lærer bedre gjennom lek. *NRK Sørlandet* [TV] 2018-05-07

Størksen, Ingunn (2018). Starter ny barnehageforskning. *NRK Rogaland* [Radio] 2018-08-15

Størksen, Ingunn (2018). Startskuddet for nytt barnehageforskningssenter. *Barnehagenytt* [Fagblad] 2018-11-08

Størksen, Ingunn (2018). UiS får nasjonalt forskningssenter. *Rogalands avis* [Avis] 2018-08-16

Størksen, Ingunn (2018). Åpnet nytt senter for barnehageforskning: – Det første vi skal gjøre, er å dra ut i barnehagene. *barnehage.no* [Internett] 2018-08-15

Størksen, Ingunn (2018). Åpning av barnehageforskning. *NRK Rogaland* [TV] 2018-08-15

Størksen, Ingunn; Rege, Mari (2018). Mer læring og mindre skole i barnehagen. *www.uis.no* [Internett] 2018-05-07

Størksen, Ingunn; Rege, Mari (2018). Slik kan femåringer leke seg til læring. *Forskning.no* [Internett] 2018-05-07

Tharaldsen, Kjersti Balle (2018). Ødelagte liv og milliardkostnader (reportasje). Mobbing er alles ansvar (temahefte 52) *Fagbladet* [Fagblad] 2018-11-30

Tolfsen, Caroline; Øverland, Klara (2018). Vold og trusler skutt i været på Oslo-skole. *NRK, Østlandssendingen* [Internett] 2018-09-28

Vaaland, Grete Sørensen (2018). Forbud mot mobiltelefoner på skolen?. *NRK Rogaland* [Radio] 2018-09-07

Vaaland, Grete Sørensen (2018). Mobbing kan og må stoppes. *Romsdals Budstikke* [Avis] 2018-02-16

Vaaland, Grete Sørensen (2018). Nye mobbetall fra Elevundersøkelsen. *NRK Rogaland* [Radio] 2018-01-22

Vaaland, Grete Sørensen (2018). Skjerpa lærarane sitt blikk før skulestart. *Vestlandsnytt* [Avis] 2018-08-24

Vaaland, Grete Sørensen (2018). Økt mobbing i skolen. *NRK Rogaland* [TV] 2018-01-22

Westergård, Elsa (2018). Mange føler de trenger opplæring for å være gode nok foreldre. *Stavanger Aftenblad* [Avis] 2018-01-24

Brosjyrer

Sølvik, Randi M. (2018). *Naturen som læringsarena. Fellesskap i og med naturen.*

Tharaldsen, Kjersti Balle (2018). *ROBUST. Et undervisningsopplegg som fremmer sosial og emosjonell kompetanse blant elever på ungdomstrinnet.*

Tveitereid, Kirsti (2018). *Hva er en flerkulturell barnehage?* Bearbeidet nettartikkel basert på Fandrem, H. (2018). Forstå og gjøre seg forstått. Omsorg og tilrettelegging for barn med innvandrerbakgrunn. I: Glaser, V., Størksen, I., Drugli, M.B. (red.). Utvikling, lek og læring i barnehagen. Oslo, Fagbokforlaget. S. 269 – 293.

Tveitereid, Kirsti (2018). *Materiell fra Læringsmiljøsenderets nettsider.* Utforming av flyers. Til å bruke på stand ved konferanser. 1) Sammenheng for barnets beste, barnehagekonferansen Gardermoen og Bodø, januar og mars, Statpedkonferansen 2018, mars. Oslo.

Tveitereid, Kirsti (2018). *Refleksjonsoppgaver - Inkludering av nyankomne elever. Hva kan skolen og lærere i fellesskap gjøre for at nyankomne elever skal føle seg inkludert?*

Tveitereid, Kirsti (2018). *Ruster seg til møter med nye barnehager og skoler.* Om Læringsmiljøprosjektet, pulje 4.

Tveitereid, Kirsti (2018). *Sammenheng - for barnets beste. 8 nasjonale sentre inviterer til konferanse.*

Produkt

Ertesvåg, Sigrun K.; Vaaland, Grete Sørensen (2018). *Klasseromsinteraksjoner : introduksjon til et teoretisk rammeverk.* Læringsmiljøsenderet, Universitetet i Stavanger 2018

Roland, Erling Georg (2018). *Mobbing: avdekking.* Læringsmiljøsenderet, 2018

Roland, Erling Georg (2018). *Mobbing: Forebygging.* Læringsmiljøsenderet, 2018

Roland, Erling Georg (2018). *Mobbing: tiltak.* Læringsmiljøsenderet, 2018

Roland, Erling Georg (2018). *Tiltak mot mobbing.* Utdanningsdirektoratet, 2018

Stanghelle, Cecilie Evertsens (2018). *Mobbing i barnehagen.* Læringsmiljøsenderet, 2018

Vaaland, Grete Sørensen (2018). *Klasseromsinteraksjoner: Emosjonell støtte.* Læringsmiljøsenderet, 2018

